

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта
на тему:

МНЕМОТЕХНІКА В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Виконала:
студентка II курсу магістратури, 63
групи
спеціальність 012 « Дошкільна освіта»
Рогова Тетяна Валеріївна

Науковий керівник:
д. пед. наук, професор
Носко Юлія Миколаївна

Чернігів 2024

Роботу подано до розгляду « _____ » _____ 2024 року.

Студентка _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри *дошкільної та початкової освіти* протокол № _____ від « _____ » _____ 2024 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри _____ Ірина ТУРЧИНА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Рогова Т. В «Мнемотехніка в роботі з дітьми дошкільного віку». Дипломна робота освітнього рівня – магістр, на правах рукопису. Спеціальність – 012 «Дошкільна освіта».

Магістерська робота присвячена розвитку пам'яті, уваги та мовлення у дітей дошкільного віку, що є одним із пріоритетних завдань сучасної педагогіки. Мнемотехніка, як ефективний метод запам'ятовування інформації за допомогою асоціацій, образів та схем, набуває все більшої популярності в освітньому процесі.

Під час дослідження теоретично обґрунтовано та експериментально доведено ефективність використання мнемотехнічних прийомів для розвитку пізнавальних процесів у дітей дошкільного віку, а також розробити практичні рекомендації для педагогів. Проаналізовано теоретичні засади мнемотехніки та її застосування у дошкільній педагогіці. Виявлено рівень розвитку пам'яті, уваги та мовлення у дітей дошкільного віку до та після застосування мнемотехнічних прийомів.

У роботі розроблені та експериментально обґрунтовані мнемотехнічні вправи для дітей дошкільного віку, що сприяють розвитку їх пізнавальних процесів. Результати дослідження можуть бути використані педагогами дошкільних закладів для розробки ефективних програм розвитку дітей, а також батьками для стимулювання пізнавальної активності своїх дітей.

У результаті дослідження було доведено, що систематичне використання мнемотехнічних прийомів сприяє значному покращенню показників пам'яті, уваги та мовлення у дітей дошкільного віку. Розроблені вправи можуть бути рекомендовані для широкого використання у дошкільній педагогіці.

Ключові слова: мнемотехніка, дошкільна педагогіка, розвиток пам'яті, уваги, мовлення, пізнавальні процеси, діти дошкільного віку.

ABSTRACT

Rohova T.V. "Mnemotechnics in working with preschool children". Master's Thesis, Manuscript. Specialty – 012 "Preschool Education".

The master's thesis is dedicated to the development of memory, attention, and speech in preschool children, which is one of the priority tasks of modern pedagogy. Mnemonics, as an effective method of memorizing information through associations, images, and schemes, is becoming increasingly popular in the educational process.

The study theoretically substantiates and experimentally proves the effectiveness of using mnemonic techniques for the development of cognitive processes in preschool children, as well as develops practical recommendations for teachers. The theoretical foundations of mnemonics and its application in preschool pedagogy are analyzed. The level of development of memory, attention and speech in preschool children before and after the use of mnemonic techniques is revealed.

Mnemonic exercises for preschool children, which contribute to the development of their cognitive processes, have been developed and experimentally substantiated. The results of the study can be used by preschool teachers to develop effective child development programs, as well as by parents to stimulate the cognitive activity of their children.

The study proved that the systematic use of mnemonic techniques contributes to a significant improvement in memory, attention and speech in preschool children. The developed exercises can be recommended for widespread use in preschool pedagogy.

Keywords: mnemonics, preschool education, development of memory, attention, speech, cognitive processes, preschool children.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	13
1.1. Історичний розвиток, зміст та методи мнемотехніки	13
1.2. Психологічні особливості розвитку дітей дошкільного віку	22
1.3. Роль та значення мнемотехніки в науково-методичній літературі	28
1.4. Вплив мнемотехніки на формування та розвиток пам'яті у дітей.....	33
Висновки до першого розділу.....	39
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МНЕМОТЕХНІКИ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	41
2.1. Завдання та методологія дослідження	41
2.2. Аналіз результатів дослідження використання мнемотехніки в роботі з дошкільниками.....	44
Висновки до другого розділу	55
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МНЕМОТЕХНІКИ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	57
3.1. Розробка та апробація педагогічних методик використання мнемотехніки	57
3.2. Результати формувального етапу експерименту та їх інтерпретація	62
3.3. Методичні рекомендації для педагогів щодо використання мнемотехніки в дошкільному вихованні.....	66
Висновки до третього розділу	72
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	85

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДНЗ – дошкільний навчальний заклад

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ООП – особливі освітні потреби

ІД – інформаційна довідка

НУШ – нова українська школа

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дошкільний вік – це унікальний період у житті людини, коли формуються основи її особистості, закладаються фундаментальні знання, навички та вміння. У цей час пам'ять дитини активно розвивається, стаючи одним із ключових факторів її інтелектуального та емоційного зростання. В цьому контексті, мнемотехніка як інструмент розвитку пам'яті набуває особливого значення. Ця методика дозволяє максимально використати природний потенціал дитини, стимулюючи активніше засвоєння інформації та підвищуючи якість освітнього процесу. Мнемотехніка, як методика покращення пам'яті та навчання через використання асоціативних зв'язків, відіграє важливу роль у стимулюванні розвитку дитячої пам'яті. Завдяки мнемотехніці, малюки здатні ефективніше запам'ятовувати інформацію, що є критично важливим у процесі їхнього освітнього та особистісного розвитку. Використання мнемотехніки в дошкільній освіті – це не просто модний тренд, а обґрунтована педагогічна практика, яка має значний вплив на розвиток та навчання дітей.

Дослідженням використання мнемотехнік в освітньому процесі активно займалися багато вчених та психологів, чиї роботи внесли значний вклад у розвиток сучасних педагогічних методик. Серед видатних дослідників у цій галузі можна виокремити Білан О., Богуш А., Гавриш Н., Гурович Л., Калюжна Н., Кваснецька Н., Крутій К., Кудикіна Н., Мар'яненко Л., Масюк О., Михальчук Н., Палійчук Ю., Рибалка Н., Самсонова О., Ситник О., Туренко Н., Ушинський К., Чепурний Г., Чорна Г. та ін.

Науковці детально досліджували теоретичні основи мнемотехніки, розробляли різні методики та стратегії її застосування. У своїх роботах вони аналізували, як мнемотехніка допомагає дітям краще запам'ятовувати матеріал, стимулює когнітивний розвиток і сприяє формуванню тривалих знань.

Проте, незважаючи на наявні напрацювання та переваги, використання мнемотехніки у роботі з дошкільниками залишається недостатньо дослідженим та популяризованим. В умовах сучасної освітньої практики, де велика увага

приділяється ранньому розвитку, існує потреба в глибокому аналізі та систематизації підходів до використання мнемонічних методів. Крім того, зростаючий інтерес до інноваційних освітніх технологій та методик вимагає нових досліджень, які б допомогли оптимізувати використання мнемотехнік, адаптувати їх під потреби сучасних дошкільнят та використати їх потенціал для підвищення ефективності навчання. Такий підхід може значно сприяти формуванню основ міцних знань і навичок, необхідних для успішного освоєння шкільної програми та подальшого життєвого шляху. Все це робить тему дослідження мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку надзвичайно актуальною і важливою для сучасної освітньої науки.

Зважаючи на вище зазначене, було визначено тему нашої магістерської роботи **«МНМОТЕХНІКА В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**, встановлено мету та завдання дослідження, визначено об'єкт і предмет.

Мета дослідження – дослідити та обґрунтувати ефективність застосування мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку, а також розробити методичні рекомендації щодо її використання в педагогічній практиці.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку та ролі мнемотехніки в цьому процесі.
2. Розкрити і охарактеризувати зміст поняття «мнемотехніки».
3. Дослідити та узагальнити різні методи та прийоми мнемотехніки, які можуть бути використані в роботі з дошкільниками.
4. Провести експериментальне дослідження для визначення ефективності мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку.
5. Розробити методичні рекомендації для педагогів щодо використання мнемотехніки в дошкільній освіті.

Об'єкт дослідження – процес формування та розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – методи та прийоми мнемотехніки, які використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку.

Для вирішення поставлених в роботі завдань використовувалися наступні **методи дослідження**:

теоретичні – аналіз, синтез, аналіз нормативних документів, класифікація, систематизація, конкретизація, уточнення базових понять, абстракція, узагальнення та групування (при визначенні сутності, особливостей, методів, класифікації, факторів тощо);

емпіричні – опитувально-діагностичні (спостереження, бесіди, опитування, тестування, анкетування) для визначення ефективності застосування мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку; педагогічний експеримент;

методи математично-статистичної обробки даних – збір, математична обробка даних, розрахунок елементарних статистик, варіаційний аналіз даних, перевірка статистичних гіпотез із метою одержання характеристики кількісно-якісних результатів дослідження; порівняння (при зіставленні результатів у динаміці); графічний (для наочного представлення отриманих результатів дослідження).

У роботі використана українська та перекладна література, а також матеріали збірників наукових праць, які розміщені на електронних ресурсах; дані проведених опитувань і анкетувань.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці комплексного підходу до використання мнемотехнік у роботі з дітьми дошкільного віку, що інтегрує теоретичні знання та практичний досвід сучасної педагогіки та психології; розробці методики експериментального дослідження ефективності мнемотехніки, що підтвердило вплив мнемотехнік на покращення довготривалої пам'яті та навчальної активності дітей дошкільного віку; виявленні особливостей застосування мнемотехніки в різних видах діяльності дошкільників; обґрунтуванні методичних рекомендацій для педагогів щодо використання мнемотехніки в дошкільній освіті.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження мають велике практичне значення для дошкільної освіти, оскільки дозволяють розробити комплексні методичні рекомендації для педагогів. Ці рекомендації охоплюють теоретичні основи мнемотехніки, її практичне застосування через різноманітні заняття та ігри, що сприяє розвитку мовлення, математичних навичок, та інших ключових областей. Використання мнемотехніки в закладах дошкільної освіти сприятиме підвищенню ефективності навчання, розвитку пам'яті, уваги, мислення та креативності дітей, а також підготує їх до шкільного навчання. На базі нашого дослідження можуть бути створені спеціалізовані програми та курси для педагогів, що включатимуть майстер-класи та тренінги з мнемотехніки, збагачуючи педагогічну практику і сприяючи розвитку дошкільної освіти в Україні.

Експериментальна база. Дослідно-експериментальну роботу проводили на базі: Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та Чернігівського дошкільного навчального закладу № 62 «Алеся». Було залучено 20 дітей віком 4-6 років (10 хлопчиків і 10 дівчаток), які брали участь у серії вправ із використання мнемотехнічних технік для аналізу їхньої ефективності у розвитку пам'яті.

Апробація результатів. Результати дослідження були представлені на різноманітних науково-практичних конференціях, що підтверджує їхню актуальність та наукову цінність (додаток Д).

1. Носко Ю. М., Рогова Т. В. Мнемотехніка в роботі з дітьми дошкільного віку. Навчально-методичний посібник: навчально-методичний посібник. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2024.

2. Рогова Т. В. «Діти в ігровій та творчій стихії: спадщина К. Ушинського та актуальні практики» – виступ на Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції *«Теорія і практика сучасної освіти та науки в Україні у світлі ідей К.Д. Ушинського»* (29 березня 2024 року, НУЧК імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів). Результати були висвітлені у тезах конференції, С. 31-33.

3. Рогова Т. В. «Мнемотехніка, як інструмент ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти» – доповідь на XI Всеукраїнській науково-практичній студентській інтернет-конференції *«Науковий простір студента: пошуки і знахідки»*, присвяченій 190-й річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (29 березня 2024 року).

4. Рогова Т.В. «Вплив мнемотехніки на розвиток пам'яті у дошкільників» – виступ на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції *«Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти»* (18 квітня 2024 року).

4. Рогова Т.В. «Значення наукової спадщини В. Бондаря в контексті вищої педагогічної освіти та професійного становлення вчителя» – доповідь у рамках програми I Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті Володимира Бондаря *«Контексти наукових досліджень Володимира Бондаря. Адаптивне навчання студентів в умовах воєнного стану та відновлення України»* (3 жовтня 2024 року).

5. Носко Ю. М, Рогова Т. В. *«Сучасні підходи до використання мнемотехніки в дошкільному навчанні»* V Міжнародна науково-практична конференція CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT, 12-14.12.2024 року у м. Бостон, США. С. 461-469.

6. Для поглибленого вивчення досліджуваних питань було пройдено навчання та участь у II Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції *«Розвиток освіти в європейському просторі: національні виклики та транснаціональні перспективи»*. Під час заходу представлено доповідь Рогової Т.В. *«Психологічний клімат у закладі освіти: фактори, що впливають та стратегії покращення»* (14-15 листопада 2024 року, м. Ніжин, Україна).

Для детального вивчення досліджуваних питань пройдено навчання (додаток Е):

- Мнемотехніки у навчальному процесі: як покращити запам'ятовування нового матеріалу учнями. Серія/номер:5261424553281699429. Від 30.11,2024 р.

Організація що видала: ПНЗ «Київський Інститут післядипломної педагогічної освіти». Загальна кількість годин: 6 год/0.2 ЄКТС

• Освіта в сучасному світі: виклики та можливості.

Серія/номер: 4610618409658949. Дата видачі: 22.06.2024 Організація що видала: Освітній проєкт AtomsHUB. Загальна кількість годин: 2 год/0.1 ЄКТС.

• Освітня мнемотехніка. Серія/номер: 548114512167367128 Дата видачі: 02.04.2024 р. Організація що видала: СПК ІППО Загальна кількість годин: 6 год/0.2 ЄКТС

• Розвиток пам'яті у дітей. Мнемотехніка. серія/номер: 279843945883428198. Дата видачі: 05.03.2024р Організація що видала: Освітній проєкт AtomsHUB Загальна кількість годин: 6 год/0.2 ЄКТС

• Використання мнемотехніки в освітньому процесі ЗДО. Серія/номер: 002101100425 Дата видачі: 29.03.2024 Організація що видала: Освітній портал Znannij.net

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (64 найменувань, із них 10 іноземними мовами) та додатків (на 38 сторінках). Робота містить 11 таблиць, 11 рисунків та 4 додатки. Текстова частина кваліфікаційної роботи (без бібліографії і додатків) викладена на 70 сторінках друкованого тексту. У додатках розміщені методики, які були направлені на визначення впливу мнемотехнік на когнітивний розвиток дітей, аналіз їх здатності до запам'ятовування та поведінкових реакцій у контексті дошкільного навчального середовища (оцінка когнітивного розвитку та психологічного стану дитини, тести для оцінки рівня пам'яті дітей, методи мнемотехніки).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Історичний розвиток, зміст та методи мнемотехніки

Мнемотехніка відіграє важливу роль у навчанні, сприяючи засвоєнню знань, розвитку когнітивних здібностей та підвищенню мотивації, особливо у дітей дошкільного віку. Її розвиток відбувався поступово, охоплюючи кілька етапів, кожен з яких мав значний вплив на формування методів запам'ятовування та вирізнявся своїми унікальними особливостями [17, с. 369; 48, с. 16-17].

У табл. 1.1 представлено етапи історичного розвитку мнемотехніки.

Таблиця 1.1

Етапи історичного розвитку мнемотехніки

Історичний період	Основні події та відкриття	Відомі представники
Античність (V ст. до н.е. – V ст. н.е.)	Початкові методи асоціації та візуалізації. Використання «методу місць» («палацу пам'яті»).	Сімонід Кеоський, Цицерон
Середньовіччя (V – XV ст.)	Розвиток методів запам'ятовування на основі релігійних текстів. Використання мнемотехнічних віршів та символів.	Томас Аквінський, Раймунд Луллій
Відродження (XV – XVII ст.)	Поширення наукових досліджень та розробка нових мнемотехнічних методів. Використання у навчанні та мистецтві.	Джордано Бруно, Джуліо Камілло
Новий час (XVII – XIX ст.)	Формування сучасної мнемотехніки. Впровадження асоціативних методів та практичного застосування мнемотехніки у різних сферах.	Генрі Ервін, Гегель
Сучасність (XX – XXI ст.)	Використання мнемотехніки в педагогіці, психології, спорті, навчанні іноземних мов. Розробка методик для дітей та дорослих.	Сучасні дослідники

Основи мнемотехніки були закладені в античні часи, коли вчені, філософи та оратори почали усвідомлювати значення асоціацій та візуалізації для ефективного запам'ятовування інформації. У цей період були розроблені перші систематизовані методи мнемотехніки. Одним із найвідоміших є «палац пам'яті», також знаний як «римська кімната» або «метод локусів», який вперше запропонував грецький поет Сімонід Кеоський (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Приклад інтер'єру для «римської кімнати» <http://surl.li/soudhu>

Цей метод полягав у тому, що людина уявляла собі певний простір (наприклад, будинок, храм чи інше місце), в якому кожен елемент або образ представляв конкретну інформацію. Коли потрібно було пригадати певні дані, використовували послідовність переміщень між уявними місцями, де було «збережено» ці образи. Такі методи виявилися надзвичайно ефективними для організації великих обсягів інформації та широко використовувалися ораторами. Видатний римський оратор Цицерон вдосконалив цей метод, використовуючи його для запам'ятовування текстів своїх виступів. Завдяки цьому мнемотехніка стала важливим елементом ораторського мистецтва

античності, заклавши підґрунтя для подальшого розвитку методів запам'ятовування [32, с. 265].

У період Середньовіччя мнемотехніка розвивалася переважно в контексті релігійного навчання та богословських студій. Біблія, молитви та інші релігійні тексти використовувалися як основа для створення мнемотехнічних прийомів. Для запам'ятовування використовувалися спеціальні мнемотехнічні вірші, малюнки та символи. Наприклад, римування текстів сприяло їхньому легшому засвоєнню та відтворенню. Відомий богослов Томас Аквінський застосовував методи асоціативного мислення для систематизації теологічних знань, створюючи символічні образи, що допомагали структурувати складні поняття. Інший видатний мислитель, Раймунд Луллій, розробив систему мнемотехнічних кіл, яка дозволяла створювати складні комбінації понять для запам'ятовування богословських концепцій [22, с. 98]. Це був період, коли мнемотехніка набувала значення не лише як інструмент для особистого розвитку пам'яті, але й як важливий засіб для збереження та передачі духовних знань у християнському світі. Релігійні тексти, часто складні та об'ємні, потребували ефективних методів запам'ятовування, тому мнемотехнічні прийоми стали необхідними для богословів, монахів та вчених. Таким чином, мнемотехніка сприяла збереженню богословських концепцій і формуванню освічених спільнот, здатних передавати ці знання наступним поколінням.

Період Відродження відзначився активним пошуком нових знань та розвитком наукових досліджень. Мнемотехніка почала застосовуватися не тільки в релігійному контексті, а й у навчанні та мистецтві. Джордано Бруно та Джуліо Камілло стали видатними представниками цього періоду, які внесли вагомий вклад у розвиток мнемотехніки. Джордано Бруно розробив систему символічного запам'ятовування, що базувалася на побудові складних образів та асоціацій. Бруно вважав, що такі образи можна комбінувати та розміщувати в уявному просторі, що сприяло створенню ефективної структури для організації знань. Ця система допомагала не лише запам'ятовувати, але й творчо мислити, створюючи нові зв'язки між різними поняттями. Джуліо Камілло створив

концепцію «Театру пам'яті» – уявного простору, де різні образи та символи допомагали організовувати знання. Ці методи сприяли використанню мнемотехніки як інструменту для вивчення нових сфер науки та мистецтва, а також впровадженню її у педагогічну практику [22, с. 100].

Відкриття у сфері психології та науковий підхід до вивчення пам'яті призвели до подальшого вдосконалення мнемотехніки. У XVII-XIX століттях дослідники розпочали активне вивчення асоціативних методів і впровадження їх у навчальний процес. Вчені почали проводити експерименти з пам'яттю, досліджуючи, як асоціації впливають на ефективність запам'ятовування. Генрі Ервін та інші дослідники звернули увагу на те, як структурувати інформацію за допомогою образів, кольорів та звуків для більш тривалого та міцного її збереження в пам'яті [1, с. 6]. Цей період заклав основу сучасної мнемотехніки, яка почала використовуватися в різних сферах життя: від науки та освіти до літератури та мистецтва. Поступово методи асоціативного запам'ятовування, такі як використання рим, віршів, символів і візуальних образів, стали невід'ємною частиною освітнього процесу, сприяючи розвитку когнітивних здібностей у людей різного віку. Водночас у цей період почали з'являтися перші методичні посібники з мнемотехніки, в яких описувалися практичні прийоми для розвитку пам'яті та уваги.

Сьогодні мнемотехніка стала об'єктом дослідження у таких науках, як педагогіка, психологія, нейронауки. Завдяки досягненням сучасних досліджень, мнемотехніка використовується не лише у навчанні, але й у психологічній терапії та тренуваннях когнітивних навичок. Розробляються спеціальні методики для дітей, дорослих і людей з особливими освітніми потребами. У дошкільному вихованні мнемотехніка широко застосовується як ефективний метод розвитку пам'яті, особливо з використанням візуальних та асоціативних прийомів. Сучасні технології, такі як цифрові додатки та інтерактивні навчальні програми, доповнюють традиційні методи мнемотехніки, роблячи їх ще більш доступними та ефективними для різних категорій людей. Зокрема, мобільні додатки з мнемотехнічними вправами стали популярним засобом саморозвитку,

дозволяючи користувачам тренувати пам'ять у зручній для них час. Активно досліджується також застосування мнемотехніки в контексті інклюзивної освіти, де такі прийоми допомагають учням з особливими потребами легше засвоювати навчальний матеріал [1, с. 6-7].

Таким чином, аналізуючи еволюцію мнемотехніки, можна побачити, що її розвиток відбувався поступово, набуваючи нових форм та методів, які відповідали вимогам конкретного історичного періоду. Сучасна мнемотехніка, спираючись на багатовіковий досвід, продовжує розвиватися, адаптуючись до потреб освітнього процесу та використовуючи новітні технології.

На сьогоднішні мнемотехніка займає важливе місце серед методів, що спрямовані на покращення процесів запам'ятовування, збереження та відтворення інформації. Її ефективність підтверджується численними дослідженнями у галузі когнітивної психології, педагогіки та нейронаук. У наукових колах термін «мнемотехніка» розглядається через призму різних підходів і теоретичних моделей, які відображають багатогранність цього явища. Вивчення мнемотехніки дозволяє зрозуміти її сутність як інструменту, що не лише полегшує навчання, а й сприяє розвитку творчого мислення та асоціативних зв'язків.

У табл. 1.2 представлено узагальнені трактування поняття «мнемотехніка», які були розроблені різними авторами, кожне з яких додає нові акценти до розуміння її сутності [3, с. 13; 8, с. 353; 18, с. 67; 37, с. 235; 38, с. 110; 45, с. 95; 48, с. 11].

Таблиця 1.2

Наукові підходи до трактування поняття «мнемотехніка»

Автори	Визначення поняття
Калюжна Н., Туренко Н.	Мнемотехніка – це система прийомів та методів, спрямованих на полегшення процесу запам'ятовування за допомогою асоціативного мислення.
Бутузова Л.	Мнемотехніка – це комплекс спеціальних прийомів для ефективного зберігання та відтворення інформації шляхом перетворення її у запам'ятовувані образи.

Білаш О.	Мнемотехніка – це методологія розвитку пам'яті за допомогою формування асоціацій між новою інформацією та відомими поняттями.
Чепурний Г.	Мнемотехніка – це система навчання, що використовує образи, символи та асоціації для покращення когнітивних процесів.
Рибалка Л.	Мнемотехніка – це сукупність прийомів організації запам'ятовування, що базуються на асоціативно-образному мисленні.
Стасюк Ю.	Мнемотехніка – це сукупність стратегій, які полегшують процес запам'ятовування та збереження інформації шляхом створення візуальних та логічних зв'язків.
Пухальська І.	Мнемотехніка – це сукупність технік і методів, спрямованих на оптимізацію пам'яті та підвищення продуктивності навчання через кодування інформації в доступні образи.

Аналізуючи наведені підходи, можна відзначити, що мнемотехніка виступає як цілісна система спеціальних методів та прийомів, які спрямовані на полегшення процесу запам'ятовування та забезпечення ефективного зберігання інформації. Вона базується на активному використанні асоціативного мислення, створенні образів, символів і логічних зв'язків, що дозволяє організувати навчальний матеріал у більш структурований та доступний формат. Такий підхід не лише покращує когнітивні процеси, а й сприяє розвитку творчих здібностей, підвищує концентрацію уваги та стимулює активне мислення. Крім того, мнемотехніка грає важливу роль у формуванні довготривалих знань [53, с. 264].

Мнемотехніка охоплює широкий спектр методів, що дозволяють ефективно використовувати можливості пам'яті для запам'ятовування великої кількості інформації (рис. 1.2). Ці методи сприяють формуванню асоціативних зв'язків, візуалізації та структуруванню матеріалу, роблячи процес запам'ятовування більш продуктивним та доступним. Завдяки різноманіттю

підходів мнемотехніка може адаптуватися до індивідуальних особливостей кожної людини, забезпечуючи оптимальні результати [5, с. 147].

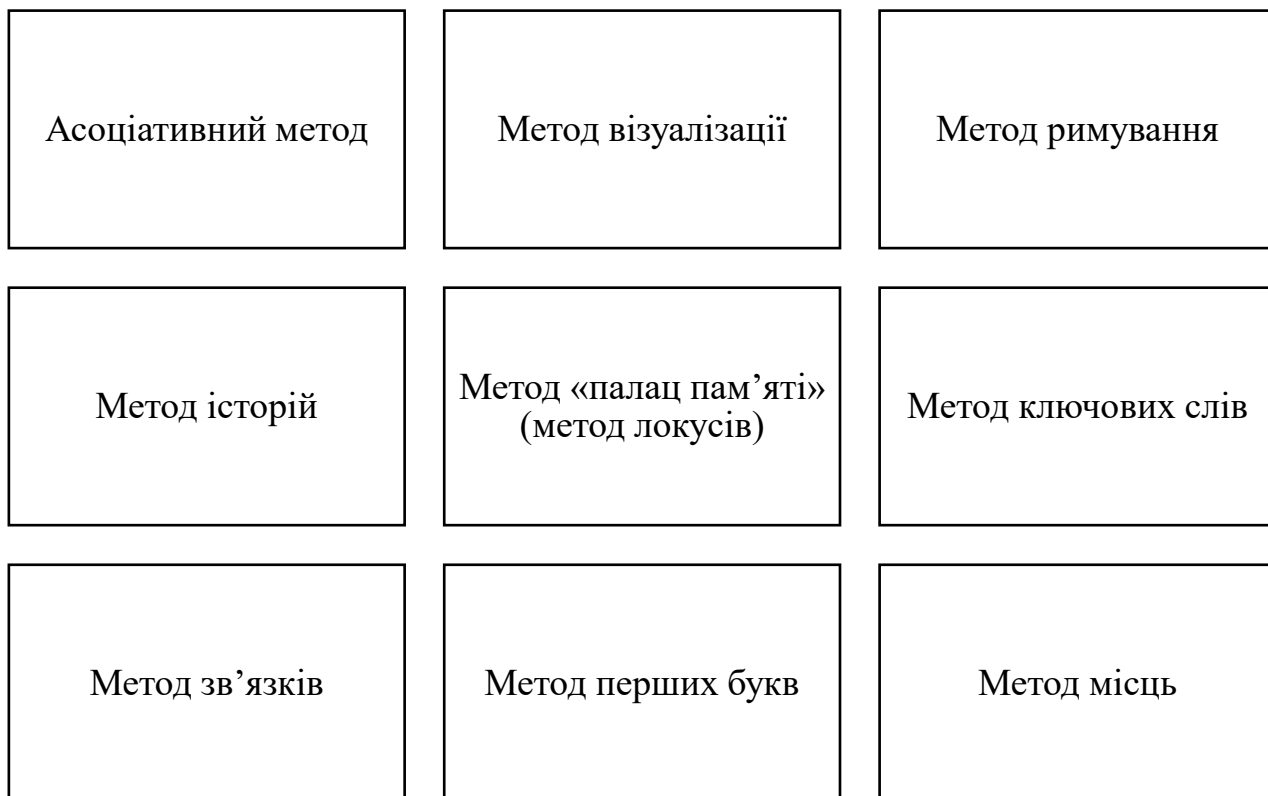

Рис. 1.2. Методи мнемотехніки

До основних методів мнемотехніки належать:

1. Асоціативний метод – це спосіб встановлення зв'язку між новою інформацією та вже відомими знаннями. Цей метод допомагає перетворити абстрактну інформацію на щось більш конкретне та зрозуміле за допомогою яскравих образів або подій, які залишили слід у пам'яті. Використання різноманітних асоціацій – за суміжністю, схожістю або контрастом – сприяє глибшому закріпленню матеріалу та легшому його відтворенню у майбутньому.

2. Метод візуалізації – використовується для перетворення інформації у яскраві уявні образи. Наприклад, складні поняття чи факти можуть бути представлені у вигляді малюнків або сцен, які легко уявити. Візуалізація допомагає створити міцні зв'язки між об'єктами та інформацією, роблячи процес запам'ятовування більш ефективним і доступним для розуміння.

3. Метод римування – це перетворення інформації на рими чи ритмічні фрази. Ритм і рими діють як додаткові асоціації, які закріплюють матеріал у пам'яті. За допомогою цього методу навіть складні дані стають легкими для засвоєння, оскільки римовані рядки, на відміну від звичайних текстів, довше утримуються в пам'яті та легше відтворюються [15, с. 88].

4. Метод історій – використовується для організації переліку елементів у вигляді зв'язної, послідовної розповіді. Створення логічної послідовності подій та взаємопов'язаних об'єктів допомагає легше утримувати інформацію у пам'яті. Цей метод особливо ефективний для запам'ятовування списків, чисел чи фактів, адже наш мозок краще запам'ятовує інформацію у контексті цікавої історії.

5. Метод «палац пам'яті» (метод локусів) – це техніка, заснована на візуалізації уявного простору (наприклад, палацу, будинку чи будь-якого знайомого місця), де розміщуються об'єкти, що потребують запам'ятовування. Кожен елемент інформації прив'язується до конкретного місця в уявному просторі. Під час уявної «прогулянки» цим палацом можна послідовно відтворити всі запам'ятовані елементи, використовуючи візуальні та просторові асоціації [44, с. 150].

6. Метод ключових слів – це створення своєрідних «гачків» для витягування потрібної інформації з пам'яті. Ключові слова можуть бути у вигляді коротких віршів, римованих рядків або простих асоціацій, які пов'язуються з елементами, що треба запам'ятати. Наприклад, при вивченні іноземних мов ключове слово може бути співзвучним із новим словом, допомагаючи швидше запам'ятати його значення [21, с. 132].

7. Метод зв'язків – використовується для об'єднання всіх елементів у єдину структуру, формуючи взаємопов'язаний ряд або історію. Встановлення логічних зв'язків між елементами робить процес відтворення простішим і більш послідовним. Цей метод особливо ефективний для запам'ятовування інформації, яка не має очевидного зв'язку, але може бути пов'язана через асоціативні образи.

8. Метод перших букв – це техніка, у якій з перших літер слів або фраз, які потрібно запам'ятати, утворюється нове слово чи аббревіатура. Така форма спрощує запам'ятовування переліку понять, оскільки аббревіатури та скорочення легше утримуються у пам'яті. Наприклад, створення акронімів на основі перших літер багатослівних назв допомагає швидко відновити весь перелік під час пригадування. Цей метод часто використовують у навчанні для запам'ятовування важливих правил чи послідовностей, оскільки створені акроніми чи слова легко асоціюються з вихідним матеріалом [35, с. 203].

9. Метод місць, також відомий як «палац пам'яті», є одним із найстаріших і найбільш ефективних мнемотехнічних прийомів, що ґрунтується на принципі зорових асоціацій. Його унікальність полягає в тому, що він використовує знайомі об'єкти, місця чи маршрути як «якорі» для збереження та впорядкування інформації. Наприклад, уявляючи власний будинок, людина може асоціювати кожен кімнату з певним блоком знань, а кожен предмет у кімнаті – із деталями цього блоку. При необхідності згадати інформацію, вона подумки «подорожує» цим простором, активуючи в пам'яті збережені асоціації.

Кожен із цих методів є унікальним і дозволяє створити індивідуальний підхід до засвоєння інформації, особливо під час роботи з дітьми дошкільного віку. Вибір методу залежить від індивідуальних особливостей дитини, її рівня розвитку та конкретних навчальних цілей, що робить мнемотехніку універсальним і гнучким інструментом у педагогічній практиці [26, с. 179].

Таким чином, мнемотехніка має глибоке історичне коріння та різноманітні методи, що розвивалися протягом століть. Від античних методів асоціації та візуалізації до сучасних технологічних підходів, вона поступово адаптувалася до потреб кожної епохи та сфери застосування. Сьогодні мнемотехніка є ефективним інструментом у навчанні, розвитку когнітивних здібностей і мотивації дітей дошкільного віку. Завдяки широкому спектру методів, які охоплюють візуалізацію, асоціації, римування, структурування та використання уявного простору, мнемотехніка здатна гнучко адаптуватися до індивідуальних особливостей кожної людини, забезпечуючи продуктивне засвоєння знань.

1.2. Психологічні особливості розвитку дітей дошкільного віку

Дошкільний вік є одним з найважливіших етапів у розвитку людини, оскільки в цей період закладаються фундаментальні основи для подальшого життєвого шляху індивіда. Цей етап характеризується швидкими темпами росту та розвитку в усіх аспектах: фізичному, когнітивному, мовленнєвому, соціальному та емоційному.

На цій стадії життя діти проходять через значні зміни в розвитку мовлення, починаючи від простих слів до складніших речень і розмов, що дозволяє їм ефективніше спілкуватися з навколишнім світом. Мовленнєвий розвиток тісно пов'язаний з розвитком, яке стає все більш абстрактним і логічним, дозволяючи дитині краще розуміти та інтерпретувати своє середовище [16, с. 75-76].

Соціальні навички та емоційний інтелект у дошкільному віці розвиваються через взаємодію з однолітками та дорослими. Діти вчаться встановлювати дружбу, співпрацювати, ділитися та виражати свої почуття та емоції. Ці навички є критично важливими для подальшої соціальної адаптації та успішної взаємодії з іншими людьми в майбутньому.

У цей період також відбувається активне формування особистості дитини, коли визначаються її інтереси, переваги та здібності. Важливу роль у цьому процесі відіграє освітнє та виховне середовище, включаючи сім'ю, заклади дошкільної освіти та інші соціальні інститути. Підтримка та стимуляція з боку дорослих може значно сприяти розвитку потенціалу дитини.

Дошкільний вік – це період життя дитини від трьох до семи років, який поділяється на кілька етапів: початковий (3-4 роки), молодший (4-5 років) та старший (6-7 років). Кожен із цих етапів має свої унікальні особливості, завдання та потреби, які формують основу для подальшого інтелектуального, емоційного та соціального розвитку дитини. У цей час відбувається активне формування основних навичок спілкування, мислення, мотивації до навчання, що вимагає особливої уваги з боку педагогів, батьків та психологів. Розуміння специфіки періодів дозволяє більш ефективно підтримувати та сприяти

гармонійному розвитку дитини, закладаючи фундамент для її майбутнього [41, с. 129]. У табл. 1.3 наведено детальний огляд кожного з цих етапів.

Таблиця 1.3

Психологічні аспекти розвитку дітей дошкільного віку

Вікова категорія	Основні характеристики
3-4 роки	Швидкий розвиток мовлення, засвоєння нових слів і формування простих речень. Велика цікавість до дослідження навколишнього середовища. Розвиток моторики, вдосконалення навичок самообслуговування. Емоційні реакції стають більш виразними, але часто змінні.
4-5 років	Підготовка до школи з активним формуванням когнітивних здібностей. Покращення мовленнєвих навичок, розвиток логічного мислення та уваги. Ігри стають складнішими та організованими. Важливість соціальної взаємодії, вчення ділитися та співпрацювати. Формування емпатії.
6-7 років	Підготовка до шкільного віку з новими навчальними та соціальними викликами. Розвиток здатності складати складні речення, розв'язування логічних задач, критичне мислення. Становлення самостійності, відповідальності, формування соціальних зв'язків. Поглиблення самосвідомості.

У віковому діапазоні від 3 до 4 років дошкільний період виявляється особливо насиченим і динамічним у плані розвитку дитини. Цей час є вирішальним для мовленнєвого розвитку, коли дитина не лише активно засвоює новий лексичний матеріал, але й робить значні кроки у формуванні своїх перших повноцінних речень. Цей процес не тільки стимулює когнітивний розвиток, але й є ключовим для соціалізації, дозволяючи дитині більш ефективно взаємодіяти з навколишнім світом.

Велика цікавість до оточення, яку проявляють діти цього віку, стає могутнім стимулом для їхнього навчання та розвитку. Вони досліджують середовище, виявляючи невгамовну потребу торкатися, відчувати та експериментувати з різними предметами, що сприяє розвитку їхніх моторних навичок. Значні досягнення у фізичному розвитку, зокрема вдосконалення

навичок самообслуговування, дозволяють дитині почувати себе більш незалежною та впевненою у своїх щоденних діяльностях.

Емоційна сфера в цьому віці також розвивається швидкими темпами. Діти стають більш виразними у своїх почуттях, вчаться називати та розуміти свої емоції та почуття інших. Водночас, їхні емоційні реакції можуть залишатися непередбачуваними та змінними, що є нормальним аспектом емоційного розвитку на цьому етапі. Розвиток емоційної регуляції є важливим завданням для дорослих, які виховують дитину, адже вміння керувати своїми почуттями є ключовим для подальшої адаптації дитини в соціумі [4, с. 36].

Таким чином, вік від 3 до 4 років є періодом інтенсивного розвитку, який задає основу для майбутнього навчання та соціальної інтеграції. Підтримка цього розвитку через ігри, позитивне спілкування та навчальні активності може значно сприяти успішному переходу дитини до наступних етапів її розвитку.

Вік 4-5 років вважається переломним моментом у житті дітей, оскільки це час, коли вони починають активно готуватися до шкільного життя. Цей період знаменує собою значне зростання когнітивних здібностей, що відкриває нові горизонти для дитячого розвитку та навчання.

Мовленнєві навички в цьому віці досягають нового рівня складності та різноманітності. Діти не тільки вдосконалюють своє володіння мовою, але й починають активно використовувати мову як засіб для вираження власних думок, почуттів та ідей. Це сприяє глибшому розумінню того, як слова можуть впливати на інших та бути використані для розв'язання конфліктних ситуацій або для спільної роботи [39, с. 307].

Розвиток логічного мислення та уваги також є ключовими аспектами цього етапу. Через гру та навчальні заняття діти вчаться встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, розв'язувати проблеми та зосереджуватися на завданнях. Це допомагає їм краще адаптуватися до шкільної програми та сприяє розвитку навичок критичного мислення.

Ігри в цьому віці стають більш складними та структурованими, часто включаючи правила та цілі. Це не лише розважає дітей, але й вчить їх

плануванню, організації та терпінню. Розвиток уяви та креативності через ігрову діяльність дозволяє дітям виражати себе та свої ідеї в різноманітних формах.

Соціальна взаємодія на цьому етапі набуває особливої важливості, оскільки діти вчаться працювати в команді, ділитися та взаємодіяти з однолітками. Це підготовляє їх до майбутньої шкільної взаємодії та сприяє розвитку соціальних навичок. Емоційний розвиток, включаючи формування емпатії та здатності до саморегуляції, стає фундаментом для створення здорових міжособистісних відносин [47, с. 43].

Загалом, вік 4-5 років є вирішальним для розвитку дитини, створюючи міцну основу для її подальшого навчання та соціальної інтеграції. Важливо, щоб батьки та педагоги активно підтримували дітей у цей період, спрямовуючи та стимулюючи їх розвиток через позитивну взаємодію, гру та навчання.

Період 6-7 років відзначається як критичний момент переходу дітей до нового етапу їхнього життя – шкільного віку. Цей час характеризується не тільки фізичним зростанням, але й значним прогресом у когнітивному, соціальному та емоційному розвитку. Діти на цьому етапі проявляють здатність до формування більш складних мовних структур, включаючи розгорнуті речення, які дозволяють їм виражати складніші думки та ідеї.

Когнітивний розвиток на цьому етапі є особливо важливим, оскільки діти починають застосовувати логіку та критичне мислення для розв'язання проблем, що зустрічаються як у навчальному, так і в повсякденному житті. Вони стають здатними виконувати більш складні завдання, які потребують зосередженості, пам'яті та стратегічного планування. Ці навички стануть надзвичайно корисними, коли діти переступлять поріг школи та зіткнуться з новими академічними викликами.

У віці 6-7 років діти також роблять значні кроки у соціалізації. Вони вчаться будувати стійкі соціальні зв'язки з однолітками та дорослими, що сприяє формуванню їх соціальної ідентичності та почуття приналежності до групи. Ці зв'язки є життєво важливими для розвитку емпатії, взаємоповаги та

навичок комунікації, які будуть сприяти їхньому подальшому успіху в школі та життєвих ситуацій [10, с. 187].

Емоційний розвиток в цей період набуває нових глибин, оскільки діти стають здатними більш глибоко розуміти та виражати свої почуття. Вони навчаються ідентифікувати широкий спектр емоцій у себе та інших, а також розробляють стратегії для ефективного керування своїми емоційними станами. Розвиток самосвідомості та саморегуляції є ключовими для того, щоб допомогти дітям впоратися з викликами та стресами, що неминуче зустрічатимуться на їхньому шляху.

В цілому, вік 6-7 років є періодом важливих змін та досягнень, який готує дітей до наступного великого кроку у їхньому житті – початку шкільної освіти. Забезпечення підтримки та розуміння з боку дорослих є ключовим для того, щоб допомогти дітям успішно пройти цей перехідний період.

Протягом усього дошкільного періоду дитинства, який охоплює вік від трьох до семи років, спостерігається активне фізичне зростання та розвиток організму. У цей період характерний стрімкий приріст у зрості та вазі помітно уповільнюється, але знову активізується ближче до завершення дошкільного віку. Особливе значення в цей час отримує процес окостеніння скелета, що відбувається одночасно з збереженням еластичної хрящової структури у деяких його ділянках. Спостерігається також зростання м'язової маси, при цьому розвиток загальної мускулатури випереджає вдосконалення моторики дрібних м'язів рук [29, с. 135]. Крім того, відбувається поступове удосконалення функцій серцево-судинної системи, що сприяє кращій адаптації дитини до фізичних навантажень та активностей. Значні зміни також відбуваються у структурі головного мозку: збільшується його маса, покращується регуляція його діяльності за допомогою кори великих півкуль, що зумовлює формування складних умовних рефлексів, де ключову роль починає відігравати слово. Це сприяє розвитку мовлення та когнітивних здібностей, що разом з фізичним зростанням і розвитком складають основу для всебічного розвитку дитини у дошкільному віці [19, с. 11-12].

Шкільна готовність у дошкільнят є виразним показником загального розвитку дитини, що свідчить про її готовність адаптуватися до навчального процесу у школі. Вона охоплює як фізичні, так і психологічні аспекти, кожен з яких має своє значення у формуванні цілісної особистості, здатної до успішного освоєння шкільної програми.

Психологічна готовність включає в себе мотивацію до навчання, позитивне ставлення до шкільного процесу, а також бажання вчитися. Вона може проявлятися через зацікавленість у пізнавальних процесах, соціальних інтеракціях або ж через привабливість шкільних аксесуарів.

Соціальний аспект готовності означає спроможність дитини адаптуватись до нових умов шкільного життя, встановлювати взаємодію з вчителями та однолітками, а також приймати на себе нові обов'язки та правила. Цей аспект включає здатність дитини виражати свої думки та емоції в соціально прийнятний спосіб, що допомагає їй знаходити спільну мову з іншими. Окрім того, соціальна готовність відіграє ключову роль у формуванні самостійності та самоповаги, що є необхідним для успішної адаптації до шкільного середовища.

Інтелектуальна готовність визначається наявністю базових знань та умінь, необхідних для успішного навчання. Це включає здатність розуміти та виконувати навчальні завдання, наявність пізнавальної зацікавленості та допитливості, що стимулює розумовий розвиток. Важливими є також емоційна зрілість та здатність регулювати поведінку і емоції згідно з навчальними вимогами [28, с. 154].

Таким чином, дошкільний вік є критичним періодом для розвитку основних життєвих навичок і компетенцій, які стають фундаментом для всебічно розвиненої, гармонійної та адаптованої до суспільства особистості. Саме в цей період формуються базові риси характеру, соціальні звички, здатність до самостійності, емоційна стабільність і мотивація до пізнання. Врахування вікових особливостей, індивідуальних потреб та забезпечення належних умов для розвитку дитини є важливими завданнями, які потребують відповідального підходу з боку педагогів, батьків та психологів.

1.3. Роль та значення мнемотехніки в науково-методичній літературі

Мнемотехніка займає важливе місце в сучасній педагогіці та психології дітей дошкільного віку завдяки своїй здатності суттєво покращувати процес запам'ятовування та розвитку когнітивних функцій. В умовах, коли розвиток дитини в ранньому віці стає пріоритетним завданням освітніх установ, інструменти мнемотехніки не лише стимулюють інтелектуальний розвиток, а й підвищують рівень зацікавленості дітей до навчання, формуючи важливі навички для подальшої освітньої діяльності [55, с. 228].

У табл. 1.4 згруповано основні сфери розвитку дітей та детально показано, як саме мнемотехніка впливає на кожну з них, доповнюючи теоретичні положення конкретними прикладами.

Таблиця 1.4

Вплив мнемотехніки на різні аспекти розвитку дітей

Аспект розвитку	Вплив мнемотехніки	Приклад
Когнітивний розвиток	Покращення здібностей до запам'ятовування, уваги та мислення	Запам'ятовування нових слів через асоціативні образи
Мовленнєвий розвиток	Покращення навичок вербального спілкування та використання мови	Використання мнемотехніки для запам'ятовування складних слів або граматичних конструкцій
Творчий розвиток	Стимулювання уяви та креативного мислення	Створення візуальних асоціацій під час вивчення нових понять
Соціальний розвиток	Покращення комунікаційних навичок та навичок співпраці	Групові ігри з використанням мнемотехнічних методів
Емоційний розвиток	Підвищення самооцінки та зниження рівня стресу від навчальної діяльності	Використання мнемотехніки для швидкого засвоєння матеріалу, що підвищує впевненість дитини
Мотиваційна складова	Підвищення інтересу до навчання через інтерактивні та ігрові методи	Використання мнемотехнічних ігор, які роблять навчальний процес цікавим та захоплюючим

Пам'ять відіграє вирішальну роль у розвитку дитини, оскільки вона є фундаментом для багатьох когнітивних процесів, таких як мислення, увага, уява, мовлення та вирішення проблем. У дошкільному віці ці функції ще не є достатньо розвиненими, що робить мнемотехніку важливим інструментом для їх стимулювання. Використання асоціативних методів і візуальних образів у мнемотехніці дає можливість дітям краще структурувати інформацію та створювати міцніші зв'язки між різними елементами знань [60, с. 116-117].

Мнемотехніка допомагає дітям організовувати та зберігати інформацію, формуючи основу для подальшого розвитку пам'яті та когнітивних процесів у шкільному віці. Це особливо ефективно для дітей із труднощами у вербальній або абстрактній пам'яті, оскільки мнемотехнічні методи покращують ці аспекти через створення наочних образів та асоціацій. Розвиток когнітивних функцій за допомогою мнемотехніки сприяє вдосконаленню мислення, дозволяючи дітям проводити асоціативні операції, які є фундаментом для складніших процесів логічного мислення в майбутньому [59, с. 124].

Однією з ключових сфер застосування мнемотехніки є мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку. Використання мнемотехнічних прийомів для запам'ятовування нових слів, граматичних конструкцій або текстів стимулює процес формування активного мовлення дитини. Це відбувається завдяки активному залученню візуальних, слухових та кінестетичних каналів сприйняття, які взаємодіють між собою для створення стійких асоціацій, що полегшують запам'ятовування інформації. Крім того, мнемотехніка допомагає дитині зрозуміти зв'язки між окремими словами, фразами або текстами, що сприяє кращій організації її мовленнєвого досвіду. За допомогою мнемотехніки діти вчаться впорядковувати і структурувати слова, фрази та цілі речення, що сприяє розвитку лексико-граматичних навичок і засвоєнню нових мовленнєвих конструкцій. Така робота корисна в умовах дошкільної освіти, коли дитина лише починає знайомитися з мовою як засобом вираження своїх думок і почуттів.

Одним із важливих аспектів мнемотехніки є її здатність стимулювати розвиток творчих здібностей дітей. Під час застосування мнемотехнічних методів дитина не тільки запам'ятовує інформацію, але й активно взаємодіє з нею, створюючи власні образи, асоціації та інтерпретації. Такий підхід дає можливість дітям розвивати уяву, фантазію і здатність до творчого мислення, оскільки мнемотехнічні прийоми вимагають від них активного залучення когнітивних процесів [11, с. 60].

Завдяки мнемотехніці дитина може використовувати свою уяву для створення яскравих і незвичайних образів, які допомагають їй краще запам'ятовувати інформацію. Наприклад, під час вивчення нових слів дитина може створювати асоціації між словами та конкретними предметами або ситуаціями, що робить процес запам'ятовування більш цікавим і ефективним. Такий підхід розвиває не лише пам'ять, але й креативне мислення, що є важливим аспектом загального інтелектуального розвитку дитини [60, с. 119].

У психологічному аспекті мнемотехніка відіграє важливу роль у формуванні позитивного ставлення до процесу навчання та розвитку особистості загалом. Вона сприяє розвитку впевненості у власних силах, оскільки використання ефективних прийомів запам'ятовування дозволяє досягати кращих результатів у навчанні. Завдяки цьому знижується рівень тривожності, пов'язаної зі складністю запам'ятовування великих обсягів інформації, та стресу, що виникає через невдачі [38, с. 111]. У табл. 1.5 представлені основні психологічні аспекти впливу мнемотехніки на розвиток дитини.

По-перше, мнемотехніка сприяє розвитку впевненості у власних силах. Коли діти успішно засвоюють нову інформацію за допомогою мнемотехнічних методів, це підвищує їхню самооцінку та формує позитивну самоконцепцію. Вони починають вірити у свої можливості, що стимулює подальше бажання вчитися та розвиватися. Відчуття успіху і власної компетентності мотивує дітей до подальших досягнень і позитивно впливає на їхнє ставлення до навчання.

Психологічний вплив мнемотехніки на розвиток дитини

Аспект впливу	Психологічний ефект
Розвиток впевненості у власних силах	Підвищення самооцінки, формування позитивної самоконцепції та віри в свої можливості
Зниження тривожності	Зменшення тиску та тривоги під час навчання, полегшення страху помилитися
Розвиток емоційної стійкості	Поліпшення здатності до саморегуляції та управління емоціями в стресових ситуаціях
Формування мотивації до навчання	Підвищення інтересу до навчального процесу, мотивації до саморозвитку і пізнання нового
Поліпшення адаптивних здібностей	Підвищення здатності адаптуватися в нових умовах та ситуаціях навчання
Зниження навчального стресу	Зменшення стресових проявів під час виконання навчальних завдань, полегшення напруження

По-друге, використання мнемотехніки допомагає знизити рівень тривожності. Зменшення тиску та тривоги під час навчання відбувається тому, що діти знаходять ефективні способи засвоєння матеріалу. Це полегшує страх помилитися, оскільки вони почуваються більш підготовленими та впевненими у своїх знаннях. Внаслідок цього навчальний процес стає менш напруженим, а діти можуть зосередитися на пізнанні нового без зайвих хвилювань [7, с. 204].

По-третє, мнемотехніка сприяє розвитку емоційної стійкості. Діти навчаються краще керувати своїми емоціями в стресових ситуаціях, оскільки володіння мнемотехнічними прийомами дає їм інструменти для подолання труднощів. Вони стають здатними до саморегуляції, що позитивно впливає на їхній емоційний стан. Уміння контролювати емоції допомагає дітям більш

спокійно реагувати на виклики та невдачі, що є важливим для їхнього психологічного благополуччя [32, с. 267].

По-четверте, використання мнемотехніки формує мотивацію до навчання. Підвищення інтересу до навчального процесу відбувається завдяки інтерактивним та цікавим методам запам'ятовування. Діти стають більш мотивованими до саморозвитку і пізнання нового, що сприяє їхньому освітньому та особистісному зростанню. Коли навчання приносить задоволення, діти з більшим ентузіазмом беруть участь у навчальних заходах і проявляють ініціативу.

По-п'яте, мнемотехніка поліпшує адаптивні здібності дітей. Підвищення здатності адаптуватися в нових умовах та ситуаціях навчання допомагає дітям легше пристосовуватися до змін у навчальному середовищі. Вони стають більш гнучкими та відкритими до нових підходів і методів навчання. Це особливо важливо в сучасному світі, де освітні технології та вимоги змінюються.

Нарешті, мнемотехніка значно знижує навчальний стрес і підвищує ефективність навчання. Зменшення стресових проявів під час виконання навчальних завдань та полегшення напруження робить навчання більш комфортним для дитини. Це сприяє загальному психологічному благополуччю, формує впевненість у своїх силах та покращує результати навчання. Коли діти менше стурбовані, вони можуть краще концентруватися на завданнях, зберігати емоційну стабільність і демонструвати вищу продуктивність [26, с. 179].

Мнемотехніка також відіграє важливу роль у розвитку соціальних навичок дітей дошкільного віку. Оскільки мнемотехнічні прийоми часто використовуються в ігрових і групових завданнях, вони сприяють розвитку комунікаційних навичок та вмінню співпрацювати з іншими дітьми. В процесі групової роботи діти вчаться взаємодіяти один з одним, обмінюватися ідеями та думками, що сприяє розвитку соціальних компетенцій. Також мнемотехнічні ігри можуть використовуватися для навчання дітей соціальним нормам і правилам поведінки, допомагаючи їм краще розуміти та приймати соціальні взаємодії [23, с. 110].

Таким чином, мнемотехніка є ефективним інструментом у педагогіці та психології дитини. Вона сприяє розвитку когнітивних функцій, формуванню навичок запам'ятовування та організації інформації, а також підвищенню мотивації та зацікавленості у навчанні. Використання мнемотехнічних методів у дошкільній освіті не лише полегшує засвоєння нового матеріалу, але й сприяє всебічному розвитку дитини.

1.4. Вплив мнемотехніки на формування та розвиток пам'яті у дітей

Пам'ять є однією з ключових когнітивних функцій, яка забезпечує збереження та відтворення інформації, набутого досвіду та знань. У дітей дошкільного віку пам'ять ще не до кінця сформована і потребує активної підтримки та розвитку. Мнемотехніка відіграє важливу роль у стимулюванні та вдосконаленні пам'яті дітей, сприяючи формуванню ефективних стратегій запам'ятовування та відтворення інформації [27, с. 128].

Таблиця 1.6

Етапи розвитку пам'яті у дошкільному віці

Вік дитини	Характеристика розвитку пам'яті	Особливості запам'ятовування
3-4 роки	Домінує мимовільне запам'ятовування.	Діти запам'ятовують яскраві образи, слова та події, які викликають інтерес або емоції. Інформація запам'ятовується без свідомого зусилля.
4-5 років	Початок розвитку довільного запам'ятовування.	Дитина свідомо намагається запам'ятати інформацію (наприклад, вірш або нові слова), починає контролювати цей процес.
6-7 років	Розвиток свідомого контролю за процесами запам'ятовування та відтворення інформації.	Діти використовують різні стратегії для організації та запам'ятовування матеріалу. Це підготовка до систематичного навчання в школі.

Розвиток пам'яті у дітей дошкільного віку проходить кілька важливих етапів, кожен з яких характеризується певними особливостями і змінами в процесі запам'ятовування та відтворення інформації. Ці етапи формують основу для подальшого когнітивного розвитку дитини і готують її до систематичного навчання в школі [25, с. 23]. У табл. 1.6 наведено етапи розвитку пам'яті у дошкільному віці.

Пам'ять дітей дошкільного віку характеризується низкою специфічних особливостей:

- мимовільний характер запам'ятовування, при якому діти краще запам'ятовують інформацію, що є для них цікавою або емоційно значущою. Мимовільне запам'ятовування виникає під час гри або взаємодії з оточуючим світом, коли дитина не ставить перед собою мету запам'ятати, але завдяки емоційному інтересу інформація зберігається в її пам'яті;

- переважання наочно-образного мислення, що означає кращу здатність дошкільників сприймати та запам'ятовувати візуальну інформацію. Діти цього віку легше засвоюють картинки, форми, кольори та предмети, ніж абстрактні поняття або словесну інформацію. Це пояснює ефективність вивчення через ігри, візуальні образи, малюнки або історії [33, с. 89];

- обмежений обсяг короткотривалої пам'яті, який полягає в здатності дитини утримувати одночасно лише кілька елементів інформації (наприклад, 2-4 об'єкти або слова). У цьому віці важливо структурувати інформацію таким чином, щоб вона була поділена на менші частини, що полегшить процес запам'ятовування та відтворення;

- пластичність пам'яті, завдяки якій пам'ять дітей здатна швидко розвиватися та адаптуватися під впливом зовнішніх стимулів. Це дозволяє дитині легко засвоювати нову інформацію за умови правильної педагогічної стимуляції. Використання методів навчання, що відповідають інтересам дитини, стимулює активний розвиток її пам'яті [43, с. 25];

- емоційна забарвленість пам'яті, що полягає в тому, що діти краще запам'ятовують події або факти, які викликали у них сильні емоційні

переживання – як позитивні, так і негативні. Емоційно насичена інформація закріплюється у пам'яті більш глибоко, тривало і стає легше відтворюваною у майбутньому.

– переважання мимовільного відтворення. Дітям дошкільного віку важко цілеспрямовано згадувати інформацію. Часто вони спонтанно відтворюють те, що для них було важливим або цікавим, навіть якщо це не стосується навчального завдання. Спонтанність у процесі відтворення інформації характерна для цього віку і може змінюватися залежно від обставин [36, с. 56] (рис. 1.3).

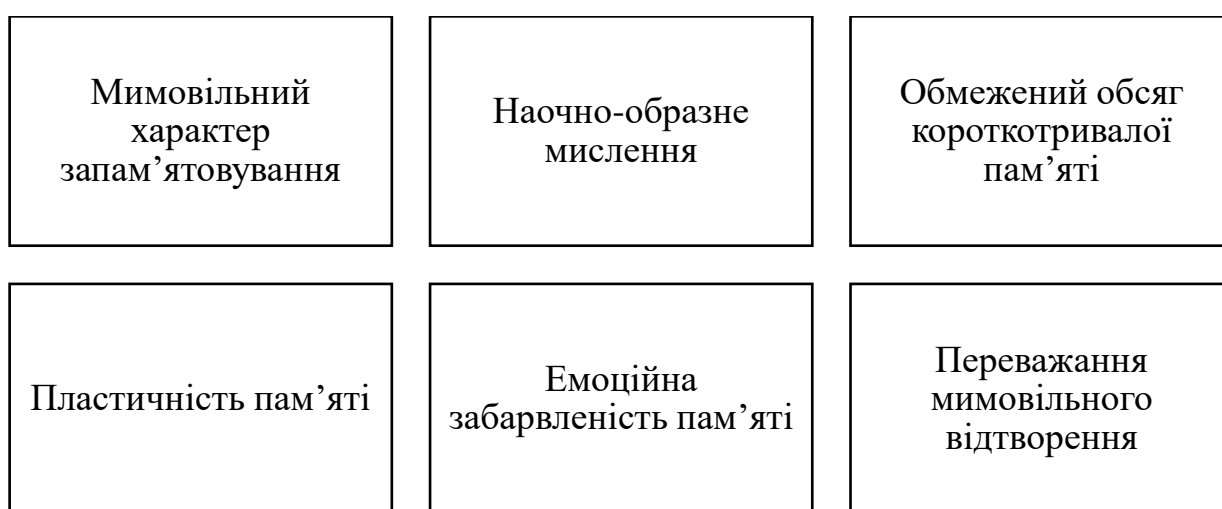

Рис. 1.3. Основні особливості пам'яті дітей дошкільного віку

Отже, пам'ять дітей дошкільного віку має специфічні особливості, а тому для її ефективного розвитку слід використовувати методи навчання, які враховують інтереси дитини, стимулюють її емоційний відгук та застосовують візуальні й ігрові форми подачі матеріалу [33, с. 90]. Розуміння цих особливостей допомагає педагогам створювати сприятливі умови для засвоєння інформації.

Мнемотехніка суттєво сприяє формуванню та розвитку пам'яті у дітей, оскільки діє через кілька ключових механізмів, які роблять процес запам'ятовування більш ефективним і привабливим для дитини:

1. Активація довготривалої пам'яті. Мнемотехнічні методи сприяють тому, що інформація краще фіксується в довготривалій пам'яті. Завдяки

створенню яскравих візуальних асоціацій або зв'язків між новою інформацією та вже знайомими знаннями, діти здатні зберігати інформацію триваліший час. Це допомагає уникнути ситуацій, коли дитина швидко забуває вивчений матеріал. Наприклад, якщо дитині потрібно запам'ятати нові слова або факти, мнемотехніка допомагає створити асоціативні зв'язки з предметами або явищами, які вже знайомі їй [50, с. 29].

2. Покращення робочої пам'яті. Робоча пам'ять відповідає за короточасне утримання та обробку інформації, необхідної для виконання завдань у даний момент. Мнемотехнічні методи тренують робочу пам'ять, допомагаючи дітям утримувати більше інформації для вирішення навчальних завдань. Наприклад, при використанні мнемотехнічних картинок або римування дитина може швидше зберігати в робочій пам'яті необхідні дані для виконання завдань. Це важливо для тих моментів, коли дитина повинна зберігати в пам'яті кілька інструкцій або елементів одночасно, наприклад, під час розв'язання математичних прикладів або виконання комплексних завдань. Використання мнемотехніки допомагає дітям залишатися зосередженими та покращує їхню здатність обробляти інформацію в реальному часі. Це підвищує ефективність їхнього навчання і розвиває здатність до багатозадачності.

3. Підвищення обсягу пам'яті. Мнемотехніка допомагає значно збільшити кількість інформації, яку дитина може запам'ятати за один раз. Це відбувається завдяки структуруванню інформації та розподілу її на логічні блоки, що робить матеріал більш доступним для запам'ятовування. Замість того, щоб сприймати великий обсяг інформації як щось складне, мнемотехніка навчає дитину створювати зв'язки між окремими елементами, що допомагає зберігати більше даних у пам'яті. Наприклад, дитина може запам'ятати рядок із десяти слів, використовуючи асоціації або створюючи історію, що з'єднує ці слова в єдиний ланцюжок. Це допомагає розвивати когнітивну гнучкість і навички обробки інформації, що є важливими для подальшого навчання в школі. Крім того, це сприяє розвитку стратегій самонавчання та підвищує впевненість дитини у власних навчальних можливостях [52, с. 245].

4. Стимулювання асоціативної пам'яті. Мнемотехнічні методи базуються на здатності дитини створювати асоціації між новою та вже відомою інформацією. Ці асоціації полегшують процес запам'ятовування та відтворення інформації, оскільки мозок краще засвоює нові знання, коли вони пов'язані з уже знайомими концепціями або образами. Наприклад, при вивченні нових слів дитина може асоціювати їх із предметами, що мають схожий вигляд або звучання. Це робить процес запам'ятовування більш природним і швидким. Мнемотехнічні прийоми також стимулюють розвиток абстрактного мислення, оскільки дитина вчиться створювати зв'язки між різними об'єктами або ідеями. Розвиток асоціативної пам'яті є особливо корисним у шкільному навчанні, де дитина стикається з великими обсягами інформації, яку потрібно запам'ятати швидко і на тривалий час.

5. Розвиток образної пам'яті. Образна пам'ять є домінуючою у дітей дошкільного віку, оскільки вони легше запам'ятовують візуальні образи, форми та кольори. Мнемотехніка дозволяє використовувати цю природну перевагу для запам'ятовування абстрактних або складних понять. Створення яскравих образів допомагає дитині краще запам'ятовувати та відтворювати інформацію. Наприклад, коли діти вивчають букви або цифри, мнемотехнічні прийоми дозволяють їм асоціювати кожен літеру або цифру з конкретним предметом або образом (буква «А» – це дах будинку, цифра 3 – схожа на вушко зайця). Це робить процес навчання ефективнішим й більш цікавим для дитини. Образна пам'ять допомагає дитині створювати власні асоціації та історії, що робить запам'ятовування творчим і захоплюючим процесом [62, с. 81].

6. Формування навичок організації інформації. Мнемотехніка вчить дітей організовувати інформацію, що є важливою навичкою для успішного навчання. Завдяки мнемотехнічним методам діти навчаються структурувати великий обсяг інформації, розподіляти її на логічні частини і запам'ятовувати у певному порядку. Наприклад, коли потрібно запам'ятати послідовність подій або елементів, мнемотехніка допомагає створити ланцюг асоціацій або історію, що об'єднує ці елементи. Це допомагає дитині краще систематизувати інформацію,

що вона вивчає, і полегшує процес її відтворення. Навички організації інформації важливі не лише для навчання у школі, але й для розвитку когнітивної гнучкості та здатності ефективно працювати з великими обсягами даних у дорослому житті [51, с. 41].

Таблиця 1.7

Вплив мнемотехніки на різні типи пам'яті у дітей

Тип пам'яті	Вплив мнемотехніки	Приклад
Довготривала пам'ять	Покращення перенесення інформації з короткотривалої до довготривалої пам'яті	Запам'ятовування послідовності подій через асоціацію з образами
Робоча пам'ять	Стимуляція здатності утримувати інформацію протягом короткого часу для виконання завдань	Використання мнемотехнічних картинок під час виконання математичних завдань
Асоціативна пам'ять	Формування асоціацій між новою інформацією та вже відомими поняттями	Асоціація між новими словами та відомими предметами для полегшення їх запам'ятовування
Образна пам'ять	Підвищення здатності запам'ятовувати візуальні образи та їхні деталі	Запам'ятовування чисел через створення образних асоціацій (цифри у вигляді предметів)
Вербальна пам'ять	Покращення запам'ятовування слів та текстів через римування	Запам'ятовування віршів через створення римованих асоціацій

7. Підвищення ефективності відтворення інформації. Однією з основних переваг мнемотехніки є полегшення процесу відтворення інформації. Мнемотехнічні прийоми допомагають створювати логічні зв'язки між елементами знань, що значно полегшує їх відтворення під час навчання або в реальних життєвих ситуаціях. Наприклад, якщо дитині потрібно згадати послідовність дій або фактів, використання асоціацій і візуалізацій допоможе їй відтворити цю інформацію швидше і точніше. Мнемотехніка також розвиває здатність дитини швидше та впевненіше реагувати на питання та запитання, що значно підвищує її самооцінку, впевненість у власних силах і здатність вирішувати складні завдання [56, с. 104-105].

Мнемотехніка демонструє значний вплив на розвиток різних типів пам'яті у дітей, сприяючи ефективнішому засвоєнню та відтворенню інформації. У табл. 1.7. представлено вплив мнемотехніки на різні типи пам'яті.

Таким чином, мнемотехніка відіграє важливу роль у формуванні та розвитку пам'яті у дітей, допомагаючи їм більш ефективно засвоювати інформацію, організовувати її, швидко відтворювати та використовувати свої когнітивні ресурси для досягнення успіху в навчанні та розвитку.

Висновки до першого розділу

Дошкільний вік є критичним періодом для розвитку основних когнітивних і соціальних функцій, включаючи мовлення, мислення та соціальні взаємодії. Діти на цьому етапі проходять важливі етапи формування мовлення та мислення, що дозволяє їм краще сприймати й інтерпретувати навколишній світ. Розвиток соціальних навичок і емоційного інтелекту також є ключовим аспектом, який забезпечує успішну адаптацію до шкільного життя.

Мнемотехніка має довгу історію, починаючи з античних часів, коли методи асоціацій і візуалізацій активно застосовувалися для запам'ятовування великих обсягів інформації. У сучасній педагогіці мнемотехніка стала ефективним інструментом для розвитку пам'яті, мислення й мотивації у дітей. Історично мнемотехніка еволюціонувала, адаптуючись до різних сфер, таких як освіта, психологія та навіть інклюзивне навчання. Її методи не тільки спрощують запам'ятовування, але й сприяють більш глибокому розумінню та інтеграції нових знань у довготривалу пам'ять.

Мнемотехніка сприяє розвитку когнітивних, мовленнєвих, соціальних і творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Її методи допомагають організувати інформацію та роблять процес навчання більш захоплюючим і продуктивним. Мнемотехніка також має позитивний вплив на емоційний розвиток дітей, підвищуючи їх впевненість у власних силах, знижуючи тривожність та стимулюючи мотивацію до навчання. Завдяки мнемотехніці діти

здобувають не тільки академічні знання, але й розвивають важливі навички саморегуляції та самостійності.

Мнемотехніка є важливим інструментом для розвитку різних типів пам'яті у дітей, таких як довготривала, робоча, асоціативна та образна пам'ять. Вона допомагає дітям більш ефективно засвоювати й відтворювати інформацію, розвиваючи стратегії організації матеріалу та стимулюючи когнітивну гнучкість. Завдяки мнемотехнічним прийомам діти краще структурують та інтегрують нову інформацію, що значно покращує їхню здатність до навчання та розвиває стратегічне мислення.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МНЕМОТЕХНІКИ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Завдання та методологія дослідження

Мнемотехніка як методика запам'ятовування відіграє важливу роль у ранньому навчанні, оскільки допомагає дітям дошкільного віку розвивати навички швидкого та ефективного засвоєння різноманітної інформації. Розуміння того, як діти сприймають і запам'ятовують інформацію, є критично важливим для формування їхніх освітніх стратегій.

У рамках емпіричного дослідження нами було зосереджено увагу на аналізі ефективності використання мнемотехнічних технік для підвищення рівня запам'ятовування у дітей віком від 4 до 6 років, які відвідують Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 62 «Алеся» Чернігівської міської ради Чернігівської області.

Вибірка дослідження включала 20 дітей (10 хлопчиків та 10 дівчаток) із зазначеного закладу дошкільної освіти, що дозволило забезпечити гендерну збалансованість і отримати репрезентативні результати. Всі діти виховуються у звичайних сім'ях без будь-яких соціально-психологічних відхилень. Учасники дослідження були відібрані на основі їхньої активності та здатності взаємодіяти в груповому середовищі. Вони брали участь у серії ігор та вправ, спрямованих на розвиток пам'яті, що включало використання віршів, пісень та ігрових карток з мнемонічними елементами.

Емпіричне дослідження має на меті визначити не лише короткостроковий вплив застосування мнемотехнік на когнітивні здібності дітей дошкільного віку, але й оцінити довгострокові переваги такого втручання для їхнього подальшого академічного прогресу та соціальної адаптації. Збір та аналіз даних допоможуть визначити, як різні методи мнемотехніки впливають на пам'ять, увагу та інші когнітивні процеси у дітей, а також виявити найефективніші мнемотехнічні

підходи для використання у дошкільній освіті та внести вклад у розвиток освітніх методик для дітей дошкільного віку.

Для досягнення поставленої мети, структура нашого емпіричного дослідження мнемотехнік у роботі з дітьми дошкільного віку була розроблена наступним чином:

1. Вибір і адаптація інструментів оцінки. На першому етапі ми зосередились на відборі та адаптації діагностичних інструментів, здатних адекватно оцінити вплив застосування мнемотехнік на розвиток когнітивних здібностей та пам'яті дітей у дошкільному віці. Цей процес включав детальний аналіз різноманітних психологічних тестів та методик, які дозволяють оцінити здатність дітей до запам'ятовування, а також рівень їхньої здатності до використання навичок мнемотехніки в навчальних та соціальних ситуаціях.

2. Взаємодія з учасниками дослідження. Наступний крок полягав у безпосередньому спілкуванні з дітьми та їх батьками, спостереженні за їхньою поведінкою у ЗДО. Це дало нам можливість глибше зрозуміти індивідуальні особливості та розвиток дітей, їхній спосіб взаємодії з іншими дітьми. Перед початком діагностики нами було виміряно показники пам'яті дітей, використовуючи спеціалізовані методики та когнітивні завдання.

3. Діагностика та оцінка ефективності застосування мнемотехнік у закладах дошкільної освіти. Використання спеціалізованих тестів та методик, таких як спостереження за засвоєнням дітьми нових знань через мнемотехніки, інтерв'ю з вихователями та батьками, а також анкетування, дозволило глибше аналізувати та оцінювати зміни у здатності дітей до запам'ятовування та розуміння інформації. Це також дало можливість виявити ефективність мнемотехнік у підвищенні навчання та соціальної адаптації дошкільнят.

4. Обробка та аналіз даних. Після збору всіх необхідних даних, ми приступили до їх систематизації, аналізу та інтерпретації. Особлива увага приділялася виявленню зв'язків між застосуванням мнемотехнік та змінами в когнітивній функції, а також здатності до запам'ятовування з метою оцінки ефективності використання мнемотехнік у ДНЗ [46, с. 112].

Методика дослідження передбачала застосування кількох типів мнемотехнічних завдань, які були направлені на оцінку впливу мнемотехнік на когнітивний розвиток дітей, аналіз їх здатності до запам'ятовування та поведінкових реакцій у контексті дошкільного освітнього середовища [9, с. 16-18; 14, с. 111]. Деталізація цих методик представлена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Діагностичний інструментарій дослідження

№	Назва методики	Опис методики
1	Оцінка когнітивного розвитку та психологічного стану дитини (Додаток А)	Методика полягає у всебічній оцінці когнітивного розвитку та психологічного стану дитини. Вона дозволяє виявити рівень інтелектуальної активності, пам'яті, уваги, соціальної адаптації та емоційної виразності дитини за допомогою відповідей батьків на конкретні запитання.
2	Тести для оцінки рівня пам'яті дітей (Додаток Б)	Спеціально розроблені завдання, які оцінюють здатність дітей запам'ятовувати та відтворювати інформацію через певний проміжок часу. Завдання спрямовані на вимірювання різних аспектів когнітивного розвитку, зокрема слухової, зорової, короткочасної, довготривалої та образної пам'яті.
3	Методи мнемотехніки (Додаток В)	Методика включає використання візуальних образів і структурованих текстів для покращення мовленнєвих та пам'ятних навичок дітей. Наприклад, розповідання казок за допомогою картинок сприяє розвитку мовлення, а вивчення віршів забезпечує тренування пам'яті, допомагаючи дітям краще запам'ятовувати.

Ці методики були інтегровані в дослідження з метою отримання комплексного розуміння ефективності застосування мнемотехнік у роботі з дітьми дошкільного віку. Вони дозволили оцінити вплив мнемотехнік на когнітивний розвиток дітей та зрозуміти як діти сприймають й використовують ці техніки в різних навчальних ситуаціях. Висновки, отримані в ході емпіричного дослідження, можуть бути використані для вдосконалення програм

навчання, підвищення якості освіти та створення умов для гармонійного розвитку дітей.

2.2. Аналіз результатів дослідження використання мнемотехніки в роботі з дошкільниками

Після ретельного підбору та адаптації методик, емпіричне дослідження впливу мнемотехніки на розвиток пам'яті у дітей дошкільного віку було розпочато серед вихованців Чернігівського дошкільного навчального закладу № 62 «Алеся». До дослідження було залучено 20 дітей віком від 4 до 6 років (10 хлопчиків і 10 дівчаток), що дозволило забезпечити гендерну збалансованість вибірки.

Перед початком дослідження ми зосередились на створенні атмосфери довіри та відкритості. Зустрічі з дітьми розпочиналися з ігрових активностей та бесід, спрямованих на зняття напруги та підготовку учасників до співпраці. Це сприяло їхній зацікавленості та активній участі в подальших завданнях.

Для збору даних було використано методики, представлені в додатках (Додатки А, Б та В), які включали:

1. Оцінку когнітивного розвитку та психологічного стану дитини (додаток А) шляхом анкетування батьків.
2. Тести для оцінки рівня пам'яті дітей (додаток Б), що включали завдання на запам'ятовування та відтворення інформації.
3. Методи мнемотехніки (додаток В), застосовані під час занять з дітьми.

Після завершення етапу діагностики ми систематизували та проаналізували отримані дані, щоб визначити вплив мнемотехніки на розвиток пам'яті та когнітивних здібностей дітей дошкільного віку. Результати анкетування наведені в табл. 2.2.

Узагальнені результати анкетування батьків

№	Питання	Завжди	Часто	Рідко	Ніколи
1	Як часто ваша дитина проявляє інтерес до нової інформації?	8	10	2	0
2	Чи легко вашій дитині запам'ятовувати нові слова або поняття?	6	10	4	0
3	Наскільки ваша дитина уважна під час виконання завдань або ігор?	7	9	4	0
4	Як часто ваша дитина висловлює свої емоції відкрито?	10	8	2	0
5	Наскільки добре ваша дитина адаптується до нових соціальних ситуацій?	5	11	4	0
6	Чи легко вашій дитині заводити нових друзів?	9	8	3	0
7	Як часто ваша дитина концентрується на завданні до його завершення?	6	10	4	0
8	Наскільки ваша дитина може згадати деталі подій, що відбулися протягом дня?	7	10	3	0
9	Чи проявляє ваша дитина стійкий інтерес до навчання та пізнання нового?	8	9	3	0
10	Як ваша дитина реагує на критику або зауваження?	4	11	5	0
11	Як часто ваша дитина грає в ігри, які вимагають запам'ятовування правил?	5	10	5	0
12	Чи помічаєте ви поліпшення в пам'яті вашої дитини після використання мнемотехнік?	5	11	4	0
13	Наскільки легко ваша дитина може запам'ятати короткий віршик або пісеньку?	6	10	4	0
14	Як часто ваша дитина ставить запитання про навколишній світ?	9	9	2	0
15	Наскільки добре ваша дитина слідує інструкціям в групових іграх?	7	10	3	0
16	Як часто ваша дитина розповідає історії з деталями про свій день?	8	9	3	0
17	Чи проявляє ваша дитина цікавість до книг та казок?	10	8	2	0
18	Як часто ваша дитина легко адаптується до нових ситуацій або змін у розпорядку дня?	5	11	4	0
19	Наскільки часто ваша дитина використовує малювання чи інші творчі методи для вираження емоцій?	7	10	3	0
20	Як часто ваша дитина з ентузіазмом береться за складні завдання, що вимагають зусиль та концентрації?	4	12	4	0

Анкетування батьків дозволило отримати інформацію про особливості когнітивного розвитку та психологічного стану дітей у домашніх умовах. Усі 20

батьків заповнили анкети, відповідаючи на 20 питань, що стосувалися різних аспектів поведінки та розвитку їхніх дітей. Завдяки цьому було можливим отримати всебічне уявлення про поточний стан дітей перед впровадженням мнемотехнічних методик. Отримані дані дозволили виявити сильні сторони та області, які потребують додаткової підтримки, що є важливим для подальшого аналізу ефективності даних методів.

Наступне питання було: «Чи легко вашій дитині запам'ятовувати нові слова або поняття?». Відповіді показали, що 6 батьків (30 %) відзначили, що їхнім дітям завжди легко запам'ятовувати нові слова або поняття, а 10 батьків (50 %) вказали, що це трапляється часто. Проте 4 батьки (20 %) зазначили, що їхні діти мають труднощі з цим процесом, що підкреслює необхідність використання спеціальних методів, таких як мнемотехніка, для покращення здатності до запам'ятовування.

Особливу увагу було приділено питанню: «Чи помічаєте ви поліпшення в пам'яті вашої дитини після використання мнемотехнік?». Відповіді показали, що 5 батьків (25 %) завжди помічають поліпшення, тоді як 11 батьків (55 %) часто відзначають такі зміни. Лише 4 батьки (20 %) зазначили, що поліпшення трапляється рідко, і жоден батько не спостерігав, щоб це відбувалося ніколи. Таким чином, 16 батьків (80 %) підтверджують ефективність мнемотехнічних методів у розвитку пам'яті своїх дітей, що свідчить про їхню дієвість у практичній роботі з дошкільниками.

Щодо останнього ключового питання: «Як часто ваша дитина з ентузіазмом береться за складні завдання, що вимагають зусиль та концентрації?», 4 батьки (20 %) відзначили, що їхні діти завжди беруться з ентузіазмом, 12 батьків (60 %) зазначили, що це трапляється часто, а ще 4 батьки (20 %) відмітили, що це відбувається рідко. Отже, 80 % батьків (16 з 20) підтверджують, що їхні діти завжди або часто з ентузіазмом беруться за складні завдання, що вказує на готовність до навчання та освоєння нових навичок. Це свідчить про позитивний вплив мнемотехніки на мотивацію дітей до подолання викликів та розвитку їхніх когнітивних здібностей.

Результати анкетування батьків демонструють високий рівень інтересу дітей до навчання та пізнання нового. Більшість дітей активно проявляють допитливість, що створює сприятливі умови для впровадження мнемотехнічних методик у освітній процес. Висока частка батьків, які помітили покращення в пам'яті своїх дітей після застосування мнемотехнік, підтверджує їхню ефективність. Проте, частина дітей має труднощі з запам'ятовуванням або концентрацією, що вимагає індивідуального підходу та додаткової уваги з боку педагогів і батьків. Це підкреслює важливість адаптації навчальних методик до потреб кожної дитини для забезпечення всебічного розвитку.

Крім основних показників, анкетування виявило такі додаткові аспекти розвитку дітей. Більшість дітей (16 з 20) легко адаптуються до нових ситуацій або змін у розпорядку дня, що є важливим фактором для успішного впровадження нових навчальних методик, таких як мнемотехніка. Також 17 батьків відзначили, що їхні діти активно використовують малювання чи інші творчі методи для вираження емоцій, що можна ефективно поєднати з мнемотехнічними прийомами для стимулювання уваги та креативного мислення.

Соціальні навички дітей також знаходяться на високому рівні. Більшість дітей легко заводять нових друзів та слідує інструкціям у групових іграх, що сприяє успішному впровадженню групових мнемотехнічних вправ. Це свідчить про здатність дітей до ефективної взаємодії в колективі та співпраці з однолітками, що є важливими компонентами соціалізації й розвитку комунікації.

Отже, результати анкетування батьків підтверджують позитивний вплив мнемотехніки на розвиток пам'яті та когнітивних здібностей дітей дошкільного віку. Більшість батьків помітили значне покращення в пам'яті своїх дітей після використання мнемотехнічних методів. Крім того, було відзначено високий рівень інтересу до навчання та готовність дітей братися за складні завдання, що свідчить про ефективність мнемотехніки як педагогічного інструменту. Важливо враховувати індивідуальні потреби дітей, які мають труднощі з

запам'ятовуванням або концентрацією, для забезпечення їхнього всебічного розвитку та успішної інтеграції у навчальний процес.

На наступному етапі нашого дослідження були проведені тести для оцінки рівня пам'яті серед дітей Чернігівського дошкільного закладу № 62 «Алеся».

Для проведення експериментального дослідження слухової пам'яті дітям пропонувалося запам'ятати і відтворити список із 12 слів за кілька спроб (Додаток Б). Слова були обрані так, щоб бути знайомими для дітей та не викликати додаткових труднощів у розумінні. Кожен список слів зачитувався 6 разів, а дитина після кожної спроби повинна була спробувати згадати якомога більше слів. У кожній спробі зазначали кількість правильно відтворених слів, що дозволило оцінити динаміку запам'ятовування.

Усі діти пройшли тест, і результати були оцінені за кількістю правильно відтворених слів після кожної з шести спроб.

Результати були розділені на кілька категорій:

- дуже високий рівень (запам'ятано всі 12 слів) – 4 дитини;
- високий рівень (10-11 слів) – 6 дітей;
- середній рівень (8-9 слів) – 5 дітей;
- достатній рівень (4-5 слів) – 3 дитини;
- початковий рівень (менше 3 слів) – 2 дитини.

Отримані результати відобразимо на рис. 2.1.

Як показує рис. 2.1, більшість дітей змогли запам'ятати від 8 до 11 слів, що свідчить про їхню достатньо розвинену слухову пам'ять. Проте, деякі діти потребують додаткової роботи, оскільки 5 дітей показали достатній або початковий рівень розвитку пам'яті. Це підкреслює важливість використання індивідуальних методик та підходів у роботі з дітьми.

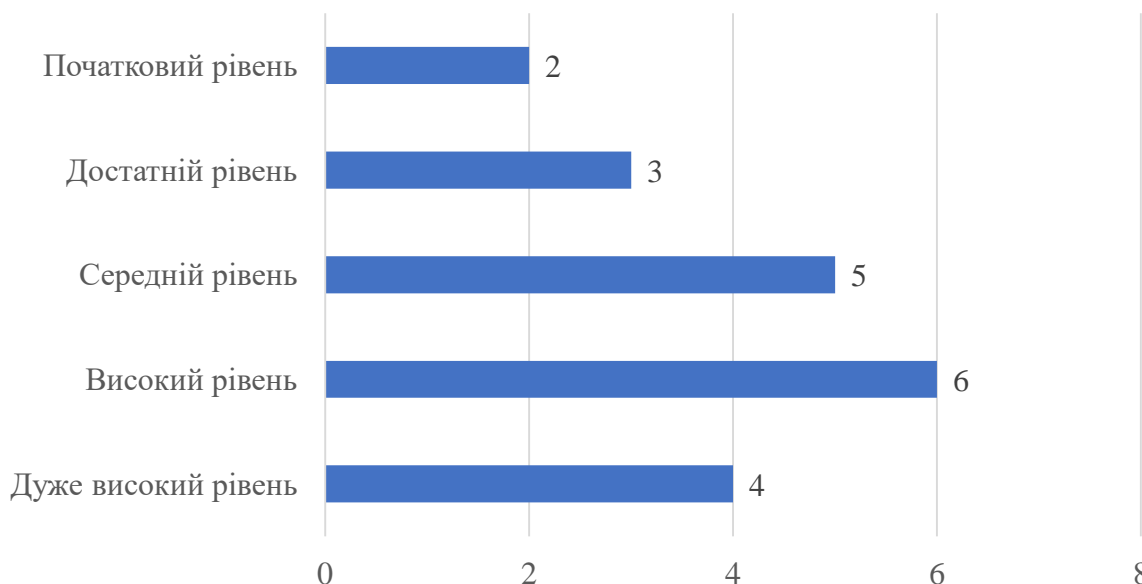

Рис. 2.1. Результати тесту на перевірку рівня слухової пам'яті

Для проведення експериментального дослідження зорової пам'яті серед дітей дошкільного віку використовувався тест, спрямований на визначення здатності дітей до запам'ятовування візуальної інформації. Дітям демонстрували 10 різних картинок (наприклад, яблуко, трактор, автобус, метелик) протягом 5-6 секунд на кожне зображення. Після цього дітям пропонували назвати ті об'єкти, які вони запам'ятали. Це дозволило визначити рівень короткострокової зорової пам'яті.

Через 10 хвилин після початкового показу дітей знову просили згадати ті картинки, які вони не змогли назвати з першого разу. Це дало змогу оцінити середньострокову пам'ять. Також для перевірки довготривалої пам'яті дітей через годину запитували про ці ж картинки. Таким чином, тест охоплював три аспекти пам'яті: короткострокову, середньострокову та довготривалу.

Оцінка результатів була проведена на основі кількості правильно відтворених картинок:

- високий рівень зорової пам'яті мали діти, які запам'ятали 8-10 картинок після першого показу;
- середній рівень мали діти, які запам'ятали 5-7 картинок;

- початковий рівень (менше ніж 5 картинок) вказував на необхідність додаткової уваги та роботи з дітьми для покращення їхньої зорової пам'яті.

Результати показали, що 70% дітей змогли запам'ятати від 7 до 9 картинок після першого показу, що свідчить про достатній рівень зорової пам'яті серед учасників. Через 10 хвилин кількість відтворених картинок збільшилася завдяки використанню таких мнемотехнічних методів, як пов'язування картинок у логічні ланцюжки або створення асоціацій між об'єктами. Після годинної перерви діти змогли відтворити в середньому 6-8 картинок, що показало стійкість довготривалої пам'яті (рис. 2.2).

Як видно з рис. 2.2, більшість дітей мали середній та високий рівень зорової пам'яті. Лише невелика частка дітей показала початковий рівень, що свідчить про необхідність додаткової роботи для поліпшення їхніх когнітивних навичок.

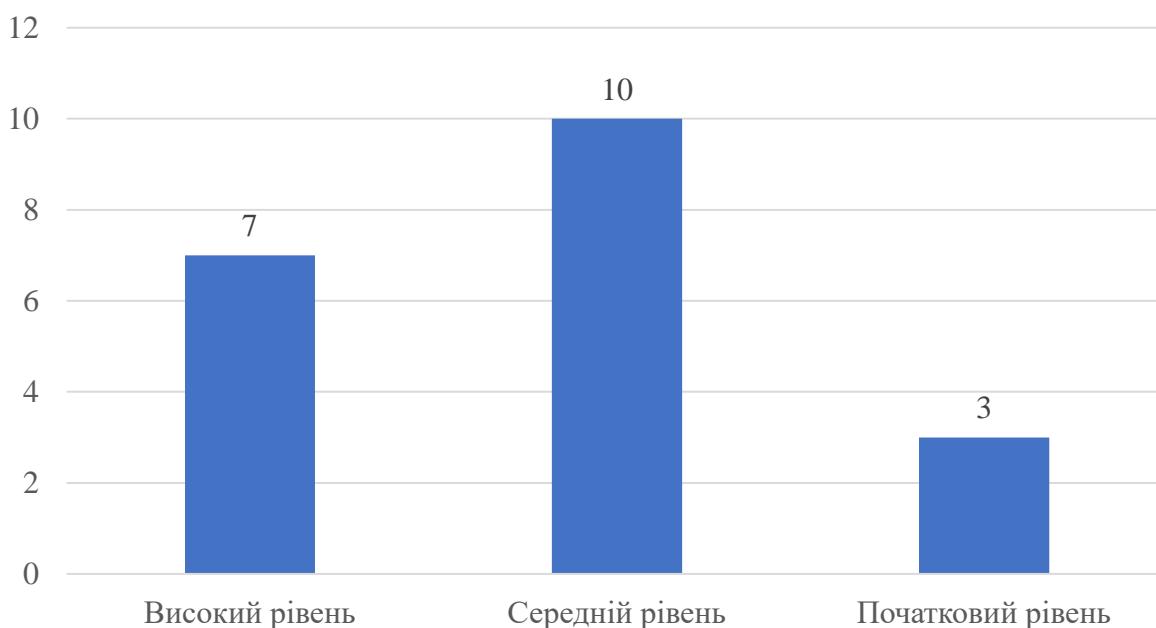

Рис. 2.2. Результати тесту на перевірку зорової пам'яті

Впровадження мнемотехнік, таких як логічне пов'язування картинок та асоціативні методи, позитивно вплинуло на здатність дітей запам'ятовувати інформацію. Це підтверджує ефективність мнемотехнічних методів у розвитку зорової пам'яті у дітей дошкільного віку, що дає підстави для їх активного застосування в освітньому процесі.

На наступному етапі ми використали візуальні образи з казки «Ріпка» (додаток В) для того, щоб діти змогли краще засвоїти послідовність подій у казці та запам'ятати основні елементи сюжету. Дітям показували серію ілюстрацій із ключовими моментами казки: починаючи від посадки ріпки, до моменту, коли всі герої намагаються її витягнути. Після того, як діти побачили ілюстрації, ми попросили їх переказати казку. Спочатку діти переказували казку разом з учителем, використовуючи картинки як підказки, а потім намагалися розповісти її самостійно. Такий метод дозволив їм не тільки краще запам'ятати послідовність подій, але й тренувати мовленнєві навички.

Більшість дітей (70 %) змогли правильно відтворити основні моменти казки без допомоги ілюстрацій після кількох повторень. Інші діти змогли скористатися підказками, що свідчить про позитивний вплив візуальних мнемотехнічних методів на запам'ятовування. Це завдання також сприяло розвитку когнітивних навичок, таких як увага та логічне мислення.

Далі дітям було запропоновано розповісти казку «Лисичка та журавель» (додаток В), використовуючи ілюстрації. Ці ілюстрації відображали основні події: від запрошення Лисички до Журавля на обід до моменту, коли вони зрозуміли хитрість одне одного. Діти, які брали участь у цьому завданні, змогли правильно відтворити казку з незначними помилками. 65 % дітей змогли відтворити казку майже без допомоги ілюстрацій після першого перегляду, що вказує на добру здатність до запам'ятовування через візуальні асоціації.

Також дітям було запропоновано розповісти казку «Колобок» (додаток В), використовуючи ілюстрації. Ми показували їм послідовність подій, починаючи від моменту, коли Колобка випекли, до зустрічі з тваринами, і закінчуючи його останньою зустріччю з Лисицею. Ця вправа стимулювала дітей використовувати мнемотехнічні прийоми для запам'ятовування через візуальні підказки. Діти намагалися пов'язувати окремі елементи сюжету через картинки, що сприяло розвитку їхньої здатності до структурованого запам'ятовування.

80 % дітей змогли правильно відтворити всі основні події казки після кількох повторень. Використання мнемотехніки дозволило дітям легше

запам'ятовувати послідовність подій та утримувати увагу протягом виконання завдання. Це свідчить про ефективність мнемотехніки для розвитку короткотривалої та довготривалої пам'яті у дітей. На рис. 2.3 наведені отримані результати мнемотехнічної техніки «Розкажи казку».

Таке впровадження візуальних мнемотехнік допомогло дітям краще засвоїти матеріал і продемонструвати значне поліпшення у здатності до запам'ятовування казок та розповідей, а також сприяло розвитку їхньої мовленнєвої компетентності.

У наступному завданні було проведено вивчення вірша «Метелик», використовуючи візуальні підказки у вигляді картинок. Завдання полягало в тому, щоб діти дивилися на картинки і намагалися пов'язати їх зі словами вірша.

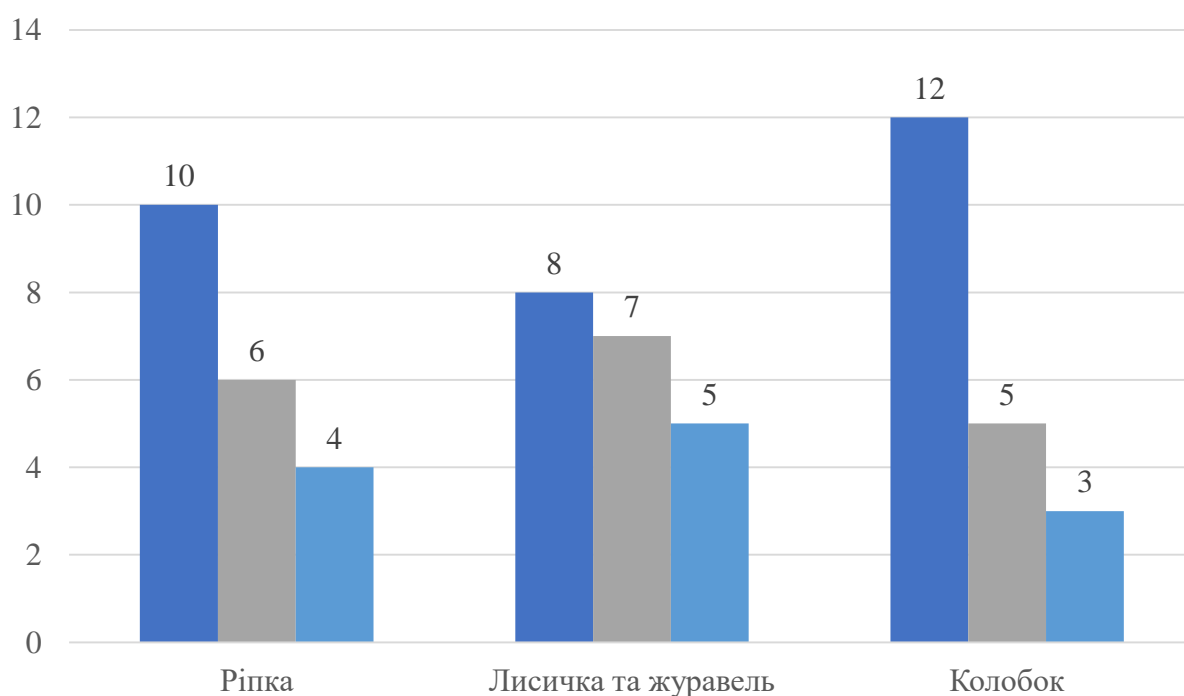

Рис. 2.3. Результати мнемотехнічної техніки «Розкажи казку»

Це допомагало їм не тільки запам'ятовувати слова, а й краще розуміти сенс вірша. Усі діти, які взяли участь у цьому завданні, змогли вивчити вірш після кількох повторень, використовуючи мнемотехнічні прийоми. Результати показали, що 60 % дітей змогли повторити вірш без допомоги, а ще 30 % потребували лише мінімальних підказок.

У завданні «Здрастуй, сонечко!» застосовували схожу методику. Дітям показували серію зображень, що супроводжували слова вірша, і просили їх спочатку повторити його разом з вихователем, а потім самостійно. 75 % дітей успішно відтворили вірш після двох-трьох повторень, тоді як інші потребували більше часу на засвоєння матеріалу.

Подібним чином проводилося вивчення віршів «Світає, край неба палає» та «Де найкраще місце на землі?». Ці вірші містили складніші образи та метафори, тому для дітей було запропоновано більше візуальних підказок. Зокрема, діти використовували мнемотаблиці, де кожен рядок вірша був ілюстрований конкретним образом. Такий підхід дозволив 65% дітей вивчити вірш «Світає, край неба палає» вже після другого повторення, а для вірша «Де найкраще місце на землі?» 70% дітей змогли повторити його після третього разу (рис. 2.4.).

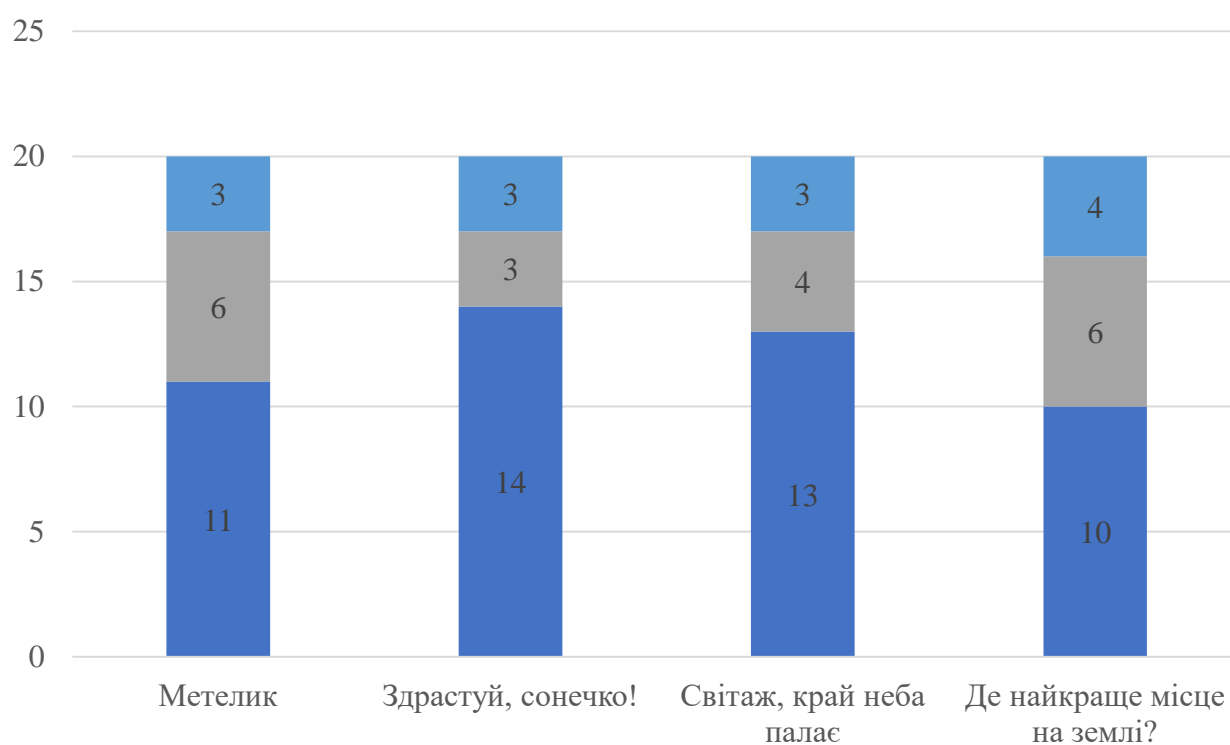

Рис. 2.4. Результати мнемотехнічної техніки засвоєння віршів дітьми

Як видно з рис. 2.4, більшість дітей продемонстрували високий рівень засвоєння матеріалу після кількох повторень. Зокрема, ефективність мнемотехнічних методик найбільш виразно виявилася під час вивчення таких

віршів, як «Здрастуй, сонечко!» та «Світає, край неба палає». Більше 65-75% дітей змогли відтворити вірші практично без допомоги візуальних підказок вже після другого або третього повторення, що свідчить про активне залучення механізмів короткострокової та довготривалої пам'яті. Це також демонструє потенціал таких методик у формуванні впевненості дітей у власних можливостях та покращенні їхньої мовленнєвої активності.

Такий високий рівень засвоєння матеріалу можна пояснити тим, що мнемотехнічні методи, зокрема використання візуальних образів та асоціацій, значно полегшували дітям процес запам'ятовування нової інформації. Вірші, які супроводжувалися ілюстраціями, допомагали дітям краще зрозуміти та запам'ятати їх зміст, оскільки картинки активізували візуальну пам'ять і створювали логічні зв'язки між словами та образами. Це сприяло тому, що діти легше і швидше запам'ятовували віршований текст, оскільки кожен рядок асоціювався з конкретною картинкою. Крім того, такі мнемотехнічні підходи стимулювали дітей до активної участі у навчальному процесі, підвищували їхню мотивацію та інтерес до матеріалу. Це дозволило багатьом дітям продемонструвати хороші результати навіть у тих випадках, коли їм складно було засвоїти матеріал традиційними методами. Візуальні підказки служили опорою для пам'яті, полегшуючи процес відтворення інформації.

Таким чином, отримані результати свідчать про високу дієвість цієї методики для розвитку пам'яті та когнітивних навичок. Аналіз даних показав, що більшість дітей успішно засвоювали інформацію, використовуючи візуальні підказки, асоціації та структуровані мнемотаблиці. Зокрема, завдяки мнемотехнічним прийомам, діти демонстрували покращення в запам'ятовуванні як слухової, так і зорової інформації, а також успішно засвоювали вірші та казки.

Впровадження мнемотехнік сприяло розвитку мовленнєвих навичок, логічного мислення та уваги у дітей. Використання таких методик, як асоціації з образами, допомогло дітям краще структурувати інформацію, що значно полегшило процес запам'ятовування. Більшість учасників досягли високих

результатів у засвоєнні матеріалу після кількох повторень, що підтверджує ефективність візуальних мнемотехнічних методів у навчальному процесі.

Загалом, мнемотехніка виявилася важливим інструментом, що не лише полегшує процес навчання, але й сприяє розвитку пізнавальної діяльності, уваги та мовленнєвих здібностей дошкільнят. Її застосування допомагає дітям ефективніше засвоювати інформацію, розвиває асоціативне мислення та сприяє формуванню основ для подальшого успішного навчання. Це підкреслює доцільність використання таких методик у практиці дошкільньої освіти для стимулювання когнітивного розвитку дітей та їхньої підготовки до навчання у школі.

Висновки до другого розділу

Мнемотехніка є важливим інструментом у розвитку пам'яті та когнітивних навичок дошкільнят. Основою емпіричного дослідження було вивчення впливу мнемотехнік на пам'ять дітей віком від 4 до 6 років, які відвідують Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 62 «Алеся» Чернігівської міської ради Чернігівської області. Вибірка дослідження включала 20 дітей (10 хлопчиків та 10 дівчаток) із зазначеного закладу дошкільньої освіти, що дозволило забезпечити гендерну збалансованість і отримати репрезентативні результати. Всі діти виховуються у звичайних сім'ях без будь-яких соціально-психологічних відхилень. У процесі проведення дослідження було визначено основну мету – оцінити ефективність мнемотехнік у розвитку когнітивних здібностей та пам'яті дітей дошкільного віку. Для досягнення цієї мети було розроблено відповідні методики, що включали тести, вправи та ігри з використанням віршів, пісень та ілюстрацій.

Отримані результати експериментального дослідження ефективності мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку свідчать про високу дієвість цієї методики для розвитку пам'яті та когнітивних навичок. Аналіз даних

показав, що більшість дітей успішно засвоювали інформацію, використовуючи візуальні підказки, асоціації та структуровані мнемотаблиці.

Впровадження мнемотехнік сприяло розвитку мовленнєвих навичок, логічного мислення та уваги у дітей. Використання таких методик, як асоціації з образами, допомогло дітям краще структурувати інформацію, що значно полегшило процес запам'ятовування. Більшість учасників досягли високих результатів у засвоєнні матеріалу після кількох повторень, що підтверджує ефективність візуальних мнемотехнічних методів у навчальному процесі.

Загалом, мнемотехніка виявилася важливим інструментом, що не лише полегшує процес навчання, але й сприяє розвитку пізнавальної діяльності, уваги та мовленнєвих здібностей дошкільнят. Це підкреслює доцільність використання таких методик у практиці дошкільньої освіти для стимулювання когнітивного розвитку дітей.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МНЕМОТЕХНІКИ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

3.1. Розробка та апробація педагогічних методик використання мнемотехніки

Одним із ключових завдань педагогічної діяльності є пошук ефективних підходів до навчання, які б дозволяли не тільки забезпечувати оптимальний розвиток когнітивних здібностей дітей, але й формували стійкий інтерес до освітнього процесу. Мнемотехніка є саме такою методикою, що дозволяє оптимізувати процеси запам'ятовування через активізацію асоціативного мислення та формування стійких зв'язків між новими та вже наявними знаннями. Розробка педагогічних методик використання мнемотехніки в дошкільному вихованні має ґрунтуватися на низці принципів, що відображають індивідуальні особливості дітей, їхній когнітивний та емоційний розвиток, а також необхідність інтеграції мнемотехнічних прийомів у освітню діяльність на постійній основі.

Мнемотехнічні методики для дітей дошкільного віку були розроблені з урахуванням таких ключових принципів [61, с. 207] (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Принципи розробки мнемотехнічних методик для дошкільнят

1. Ігрова форма навчання. Дошкільники найкраще сприймають нову інформацію через гру, тому важливо адаптувати мнемотехнічні прийоми до ігрових ситуацій. Використання яскравих образів, візуальних матеріалів та сюжетно-рольових ігор сприяє кращому запам'ятовуванню та розумінню нової інформації. Наприклад, у процесі вивчення казок або віршів діти можуть використовувати мнемотаблиці, що містять основні образи або сюжетні елементи, які допомагають їм відтворити логіку подій чи тексту. Також, створення рольових ігор, де діти можуть грати персонажів казок або історій, активізує як слухову, так і зорову пам'ять. У грі діти стають активними учасниками процесу, що значно підвищує їхню мотивацію та зацікавленість у матеріалі. Окрім того, під час ігор вони взаємодіють один з одним, що стимулює розвиток соціальних навичок та вміння працювати в команді. Такі інтерактивні вправи не лише допомагають дітям краще запам'ятати інформацію, але й сприяють загальному розвитку їхньої уяви та творчого мислення. Гра як форма навчання також дозволяє створити більш позитивне емоційне середовище, яке є важливим для когнітивного розвитку дитини. Під час гри діти не відчують тиску, що характерно для класичних форм навчання, що робить процес навчання більш природним і приємним [54, с. 151].

2. Індивідуальний підхід. Кожна дитина має свій унікальний стиль мислення та запам'ятовування, тому мнемотехнічні методики повинні враховувати індивідуальні особливості кожного учня. Викладачі мають застосовувати адаптовані форми мнемотехнік для дітей з різними рівнями розвитку пам'яті та уваги. Наприклад, для дітей з добре розвиненою зоровою пам'яттю важливо використовувати образні прийоми, тоді як для дітей із сильнішою слуховою пам'яттю – аудіо асоціації. Це дозволяє кожній дитині працювати у своєму темпі та розвивати свої сильні сторони. Важливо також враховувати індивідуальні інтереси дітей, що допомагає підвищити їхню мотивацію. Деякі діти краще засвоюють матеріал через малювання або візуальні підказки, тоді як інші надають перевагу прослуховуванню історій або розповідей. У деяких випадках може бути необхідно поєднувати кілька

мнемотехнічних підходів, щоб знайти найкращий спосіб засвоєння інформації для конкретної дитини. Викладачам слід регулярно оцінювати прогрес кожного учня та адаптувати стратегії відповідно до змін у когнітивному розвитку дитини. Індивідуальний підхід також включає врахування емоційного стану дітей, оскільки мотивація та здатність до навчання тісно пов'язані з психологічним комфортом [42, с. 73].

3. Повторюваність та поступовість. Ефективність мнемотехніки залежить від систематичності використання цих прийомів у навчальному процесі. Постійне застосування мнемотаблиць та інших технік повинно інтегруватися в освітні програми, поступово ускладнюючи матеріал та нарощуючи навантаження. Це дозволить дітям краще засвоювати інформацію та розвивати навички запам'ятовування на новому рівні. Повторення є ключовим компонентом у процесі навчання, оскільки воно дозволяє зміцнювати нові знання та переводити їх у довготривалу пам'ять. Крім того, поступовість у подачі інформації забезпечує кращу адаптацію дітей до нового матеріалу. Починати варто з простіших завдань і поступово переходити до складніших, що дозволяє дитині відчувати успіх на кожному етапі навчання. Таке поступове ускладнення матеріалу також допомагає уникнути перевантаження когнітивних процесів дитини. Використання циклічного навчання, де раніше вивчений матеріал регулярно повторюється у нових контекстах, сприяє більш глибокому засвоєнню знань. Важливо, щоб повторення було інтегроване у щоденну діяльність дітей, оскільки це дозволяє підтримувати постійний контакт з вивченим матеріалом.

4. Активне залучення дитини до процесу навчання. Мнемотехніка сприяє розвитку активної участі дітей у навчальному процесі через залучення їх до створення асоціацій між новою інформацією та вже відомими знаннями. Дітям слід пропонувати самостійно створювати візуальні образи або сюжетні лінії для нових тем, що дає можливість глибше розуміти та структурувати матеріал. Це сприяє активному залученню дитини до процесу навчання, оскільки вони стають не просто пасивними слухачами, а активними учасниками, які

створюють власні асоціативні зв'язки. Таке підключення до процесу допомагає формувати більш стійкі когнітивні навички, адже власноруч створені асоціації мають більшу силу, ніж ті, які запропоновані ззовні. Активне залучення також підвищує мотивацію, адже дитина відчуває відповідальність за процес навчання та його результати. Окрім того, активне створення асоціацій допомагає розвивати креативність та критичне мислення, що є важливими навичками для загального розвитку. Використання інтерактивних підходів, таких як групові обговорення, ігри або квести, також допомагає дитині відчути задоволення від процесу навчання. Це дозволяє дітям не лише краще засвоювати матеріал, але й отримувати позитивні емоції від навчального процесу, що сприяє формуванню стійкого інтересу до навчання в цілому [31, с. 133].

Одним із ключових етапів розробки педагогічних методик мнемотехніки було визначення основних технік, які можуть бути найбільш ефективними для дітей дошкільного віку [58, с. 78-79]. У табл. 3.1 представлено особливості використання мнемотехнічних технік у роботі з дітьми дошкільного віку.

Використання мнемоквадратів – це ефективна мнемотехнічна методика, що передбачає використання таблиць, у яких кожен візуальний образ пов'язаний зі словесним значенням або подією. Такий підхід дозволяє дітям дошкільного віку легше запам'ятовувати інформацію через асоціативне мислення. Наприклад, при вивченні вірша, кожен рядок може бути зображений у вигляді окремої картинки, яка відображає ключову ідею або образ цього рядка. Таким чином, дитина сприймає текст через поєднання зорового та мовленнєвого сприйняття.

Мнемотаблиці – це більш складні мнемотехнічні засоби, які дозволяють систематизувати та організувати інформацію у вигляді схем або діаграм. Вони використовуються для зв'язування різних блоків інформації та допомагають дітям краще запам'ятати не лише окремі елементи, а й їхню послідовність. Наприклад, при вивченні казок або історій мнемотаблиця може включати основні етапи сюжету: вступ, розвиток подій, кульмінацію та розв'язку. Кожен елемент таблиці асоціюється з певною частиною сюжету, що дозволяє дітям

відтворювати текст у правильній послідовності. Ця методика є дуже ефективною для розвитку логічного мислення, адже діти не просто запам'ятовують матеріал, а й розуміють його структуру.

Таблиця 3.1

Особливості використання мнемотехнічних технік у роботі з дітьми дошкільного віку

№	Мнемотехніка	Особливості	Переваги	Можливі труднощі
1	Використання мнемоквадратів	Спеціальні таблиці, де візуальні образи пов'язані зі словесними значеннями або подіями	Сприяє кращому засвоєнню віршованого тексту через зв'язок кожного рядка з відповідною картинкою	Можливі труднощі з використанням для складніших текстів або при великій кількості образів
2	Мнемотаблиці	Схеми або діаграми для зв'язування різних блоків інформації	Ефективні під час вивчення казок або історій, допомагають запам'ятати послідовність подій	Можуть бути складними для дітей з недостатньо розвиненими навичками абстрактного мислення
3	Асоціативні карти	Картки з візуальними асоціаціями, що будують логічні зв'язки між поняттями	Розвивають уяву та когнітивні здібності, сприяють творчому мисленню	Деякі діти можуть мати труднощі з самостійним створенням асоціацій або запам'ятовуванням великої кількості зв'язків

Асоціативні карти – картки з візуальними асоціаціями, які допомагають дітям збудувати логічні зв'язки між різними поняттями або об'єктами. Викладачі можуть пропонувати дітям створювати власні асоціативні карти для нових тем, що допомагає розвивати їхню уяву та когнітивні здібності [58, с. 78-79].

Апробація педагогічних методик використання мнемотехніки в дошкільній освіті показала їх високу ефективність у розвитку мовленнєвих, когнітивних та соціальних навичок дітей. Експериментальні групи дітей, які

брали участь у дослідженні, демонстрували значно кращі результати у запам'ятовуванні нових текстів, віршів та послідовностей подій у порівнянні з контрольними групами. Педагогічні спостереження також виявили підвищену зацікавленість дітей у навчальному процесі, зокрема під час виконання завдань із використанням мнемотехнічних прийомів.

3.2. Результати формувального етапу експерименту та їх інтерпретація

Аналіз ефективності застосування мнемотехніки в роботі з дітьми будується на основі порівняння результатів, отриманих у пункті 2.2, з даними, отриманими внаслідок регулярного застосування мнемотехнічних прийомів. У результаті використання мнемотехніки було зафіксоване суттєве покращення показників когнітивних функцій, зокрема запам'ятовування, уваги та розуміння інформації.

Ми провели тестування на визначення рівня слухової пам'яті після застосування мнемотехнічних прийомів. Дітям пропонувалося запам'ятовувати та відтворювати списки слів, а також зображення, що дозволило отримати об'єктивні дані щодо змін у їхній когнітивній діяльності. Порівняння результатів до і після впровадження мнемотехніки наведено на рис. 3.2.

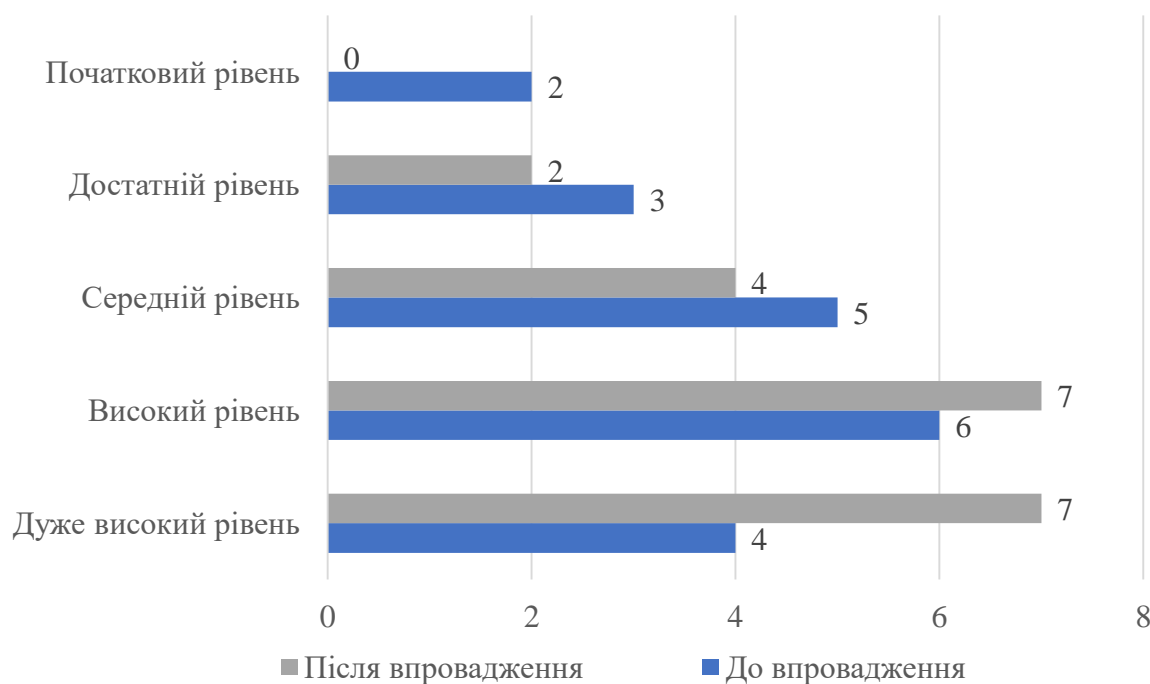

Рис. 3.2. Порівняння рівня слухової пам'яті дітей до та після впровадження мнемотехніки

На основі результатів дослідження, можна зробити висновок, що після впровадження мнемотехнічних методик рівень слухової пам'яті у дітей значно покращився. Як видно з рис. 3.2, кількість дітей із дуже високим рівнем пам'яті збільшилася з 4 до 7 осіб, що свідчить про ефективність мнемотехніки. Водночас кількість дітей із низьким та дуже низьким рівнем зменшилася, і після впровадження методик більше жодна дитина не мала дуже низького рівня пам'яті. Діти, які раніше демонстрували середній та низький рівень запам'ятовування, також показали помітний прогрес. Застосування мнемотехнічних прийомів, таких як візуальні асоціації та мнемотаблиці, допомогло їм краще запам'ятовувати слова та структурувати отриману інформацію. Таким чином, мнемотехніка не тільки підвищує рівень пам'яті, але й допомагає дітям дошкільного віку краще засвоювати та структурувати інформацію, що позитивно впливає на їхні когнітивні здібності.

Далі ми провели тестування на визначення рівня зорової пам'яті після застосування мнемотехнічних прийомів. Дітям було запропоновано запам'ятовувати та відтворювати серію зображень, що дозволило отримати

точні дані про зміни в їхній когнітивній діяльності. Порівняння результатів до і після впровадження мнемотехнічних методик наведено на рис. 3.3.

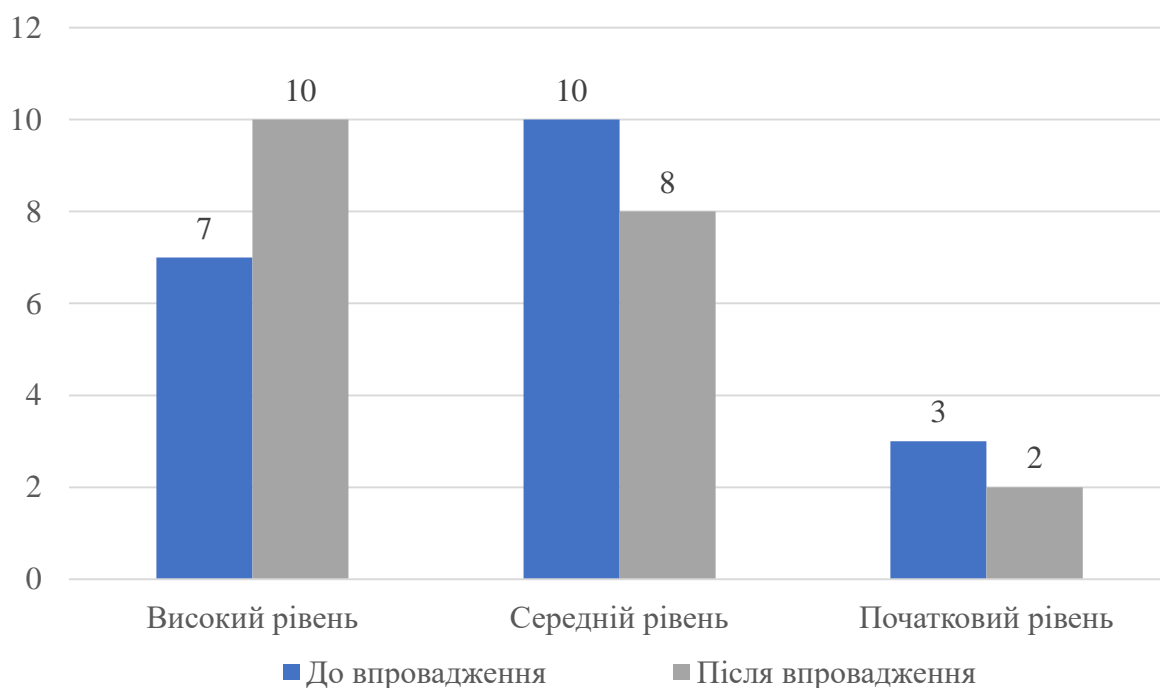

Рис. 3.3. Порівняння рівня зорової пам'яті дітей до та після впровадження мнемотехніки

На основі результатів дослідження можна зробити висновок, що після застосування мнемотехніки рівень зорової пам'яті у дітей значно покращився. Як видно з рис. 3.3, кількість дітей із високим рівнем зорової пам'яті зросла, що підтверджує ефективність візуальних мнемотехнічних прийомів, таких як мнемоквадрати та асоціативні карти. Зокрема, кількість дітей, які запам'ятали 8-10 картинок, збільшилася з 7 до 10, що свідчить про покращення короткострокової зорової пам'яті. Водночас кількість дітей із середнім рівнем запам'ятовування також зменшилася, оскільки більшість учасників показали значний прогрес.

Щодо дітей з низьким рівнем зорової пам'яті, їх кількість також зменшилася після впровадження мнемотехнічних методик. Це свідчить про те, що мнемотехніка допомогла їм краще структурувати та запам'ятовувати інформацію через візуальні асоціації та логічні зв'язки. Отже, мнемотехнічні

прийоми, засновані на візуальних образах, ефективно стимулюють розвиток зорової пам'яті у дітей, допомагаючи їм краще запам'ятовувати й структурувати інформацію, що позитивно позначається на когнітивному розвитку.

Таблиця 3.2

Зміни рівня пам'яті дітей до і після впровадження мнемотехніки

Дитина	До впровадження мнемотехніки	Після впровадження мнемотехніки
Анастасія	Запам'ятовувала лише 5-6 слів і плуталася в послідовності подій казок.	Запам'ятовує до 10 слів, чітко відтворює послідовність подій і активно бере участь у завданнях.
Катерина	Запам'ятовувала лише 3-4 образи з картинок і не більше 5 слів із серії.	Запам'ятовує до 8 картинок і 9-10 слів, краще структурує інформацію.
Ольга	Пам'ятала лише основні моменти із серії картинок і 4 слова із списку.	Запам'ятовує до 10 картинок і 8-9 слів, уважніша до деталей.
Марія	Важко запам'ятовувала більше 3 зображень і плуталася в запам'ятовуванні простих фраз.	Запам'ятовує до 7 зображень і 7-8 слів, краще структурує інформацію.
Світлана	Мала хороший рівень пам'яті, але плутала деталі і другорядні події.	Зберегла високий рівень, краще пов'язує між собою події і пам'ятає більше деталей.
Ірина	Запам'ятовувала до 5 картинок і 4-5 слів, забувала основні деталі.	Запам'ятовує до 9 картинок і 9-10 слів, краще структурує інформацію.
Олександр	Пам'ятав до 5 картинок і 6 слів, часто плував їхню послідовність.	Демонструє високий рівень, запам'ятовує до 9 картинок і слів із правильною послідовністю.
Дмитро	Забував більшість зображень і слів, запам'ятовував не більше 3 картинок і слів.	Запам'ятовує до 8 картинок і слів, краще концентрується на завданнях.
Михайло	Запам'ятовував до 5 картинок і слів, але плував їхню послідовність.	Запам'ятовує до 9 картинок і слів у правильному порядку.
Андрій	Пам'ятав лише 2-3 образи і слова, не концентрувався на запам'ятовуванні.	Запам'ятовує до 7 картинок і слів, краще структурує інформацію.
Володимир	Мав високий рівень пам'яті, але плувався в деталях і складних фразах.	Зберіг високий рівень пам'яті, тепер запам'ятовує більше деталей і складні фрази.
Максим	Запам'ятовував до 4-5 картинок і слів, плував послідовність.	Досяг високого рівня пам'яті, запам'ятовує до 9 картинок і слів у правильному порядку.
Юлія	Запам'ятовувала 3-4 слова і 2-3 картинки із серії, плуталася у послідовності.	Запам'ятовує до 8 картинок і 8-9 слів, краще структурує інформацію.
Тетяна	Запам'ятовувала лише 4-5 слів і плуталася в логіці подій.	Запам'ятовує до 9-10 слів і краще розуміє логіку сюжетів.
Євген	Відтворював не більше 3-4 слів і плувався в послідовності зорових образів.	Запам'ятовує до 8-9 слів і до 7-8 картинок у правильній послідовності.
Ігор	Пам'ятав до 4 слів і плувався у відтворенні картинок, запам'ятовував не більше 3.	Запам'ятовує до 7 картинок і 8-9 слів, краще концентрується на завданнях.
Наталія	Запам'ятовувала не більше 2-3 картинок і 3-4 слів із серії.	Запам'ятовує до 8 картинок і 9 слів, активно працює з матеріалом.
Олексій	Пам'ятав лише основні деталі із серії картинок і не більше 4 слів.	Запам'ятовує до 8-9 картинок і слів, краще структурує інформацію.
Вікторія	Плуталася в запам'ятовуванні фраз і образів, запам'ятовувала не більше 3-4 слів.	Запам'ятовує до 9 слів і картинок, стала уважнішою до деталей.
Артем	Важко запам'ятовував послідовність зображень і слів, не більше 4.	Запам'ятовує до 8 картинок і слів у правильному порядку.

У табл. 3.2 згруповано опис змін у рівні зорової пам'яті серед дітей до і після впровадження мнемотехніки.

На основі результатів тестувань можна стверджувати, що мнемотехнічні методики не тільки підвищують рівень пам'яті, але також мають комплексний вплив на розвиток когнітивних функцій дошкільників. Візуальні та слухові асоціації стимулюють різні канали сприйняття, що допомагає дітям не тільки запам'ятовувати більше інформації, але й краще її осмислювати. Це підтверджує важливість інтеграції мнемотехніки у повсякденний навчальний процес для формування багатостороннього розвитку когнітивних здібностей дітей. Крім покращення пам'яті, спостерігалось підвищення рівня концентрації уваги, розвитку асоціативного мислення та загального рівня зацікавленості дітей до навчання. Введення елементів мнемотехніки сприяло формуванню у дітей навичок самостійного структурування матеріалу, що полегшувало процес запам'ятовування і відтворення складної інформації. Варто також зазначити, що мнемотехнічні вправи мають позитивний вплив на соціальну взаємодію дітей у групі.

Таким чином, застосування мнемотехнічних методик сприяє комплексному розвитку дошкільників, допомагаючи їм не тільки розвивати пам'ять, але й формувати важливі когнітивні та соціальні навички.

3.3. Методичні рекомендації для педагогів щодо використання мнемотехніки в дошкільному вихованні

На основі проведеного дослідження ефективності мнемотехнічних методик у роботі з дітьми дошкільного віку, можна сформулювати низку практичних рекомендацій для педагогів, які можуть бути корисними при впровадженні мнемотехніки в освітній процес (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Основні рекомендації для педагогів щодо впровадження мнемотехнічних прийомів у роботу з дітьми дошкільного віку

Серед практичних рекомендацій для педагогів щодо впровадження мнемотехнічних прийомів у роботу з дітьми дошкільного віку можемо запропонувати:

1. Систематичність і повторюваність. Для того, щоб мнемотехнічні методики дали максимальний результат, їх варто застосовувати систематично. Це означає, що мнемотехнічні вправи не повинні бути одноразовими або епізодичними. Дітям необхідно постійно практикувати запам'ятовування через мнемотехнічні прийоми в різних контекстах. Наприклад, педагоги можуть використовувати мнемотехніку не тільки під час вивчення нових матеріалів, але і під час повторення пройденого. Регулярне використання мнемокарт або мнемотаблиць допомагає дітям розвивати навички запам'ятовування і структурування інформації. Крім того, систематичність дозволяє створювати у дітей звичку використовувати асоціативні прийоми у власному житті. Поступово діти вчаться застосовувати мнемотехніки самостійно. Це також допомагає зменшити навантаження на пам'ять і покращити її ефективність. Регулярне повторення матеріалу забезпечує довготривале запам'ятовування,

тому педагоги повинні приділяти увагу повторюваності мнемотехнічних вправ [57, с. 188].

2. Індивідуалізація підходу. Оскільки кожна дитина має різні когнітивні особливості, педагогам важливо адаптувати мнемотехнічні прийоми до індивідуальних потреб дітей. Деякі діти краще запам'ятовують інформацію візуально, а інші краще реагують на аудіо або тактильні стимули. Тому варто спостерігати за тим, як кожна дитина засвоює інформацію, і визначати, які саме методики працюють для неї найкраще. Наприклад, для дітей, які мають краще розвинену зорову пам'ять, слід використовувати мнемотаблиці, картки з ілюстраціями або графічні асоціації. У той же час, для дітей із сильнішою слуховою пам'яттю кориснішими будуть вправи на запам'ятовування звуків або асоціації зі словами. Індивідуальний підхід дозволяє максимально ефективно використовувати мнемотехніку для розвитку кожної дитини. Це також допомагає уникнути ситуацій, коли певний підхід виявляється менш результативним для окремих дітей. Адаптація мнемотехнік дозволяє враховувати особливості сприйняття та розвитку дітей [6, с. 16].

3. Ігрова форма навчання. Для дошкільників гра є найприроднішим способом засвоєння нової інформації, тому мнемотехнічні прийоми мають бути інтегровані в ігрову діяльність. Діти найкраще запам'ятовують, коли навчання проходить через гру, оскільки гра допомагає їм зосередитися і залучитися до процесу навчання. Наприклад, вивчення нових слів або фраз можна організувати через асоціативні ігри, у яких діти створюють зв'язки між зображеннями та словами. Це допомагає активізувати їхню пам'ять і розвивати уяву. Ігри можуть включати мнемокарти, де діти повинні скласти логічні послідовності подій або зображень. Окрім цього, педагогам слід розробляти ігри, де діти самі стають активними учасниками створення асоціацій. Наприклад, діти можуть об'єднувати картинки з відповідними словами або придумувати історії на основі асоціацій. Це сприяє кращому запам'ятовуванню і підвищує рівень концентрації уваги. Крім того, ігрові елементи знижують

стрес від навчання, роблять процес приємнішим і мотивують дітей активно вчитися [13, с. 254].

4. Використання мнемотаблиць та мнемоквадратів. Ці інструменти є надзвичайно ефективними для дошкільного віку, оскільки вони поєднують візуальні та когнітивні стимули. Мнемотаблиці допомагають структурувати інформацію у зрозумілій для дитини формат. Педагогам варто активно використовувати мнемотаблиці для вивчення казок, історій або віршів. Наприклад, таблиці можуть містити ключові образи або символи, що дозволяють дітям краще запам'ятати послідовність подій. Мнемоквадрати можуть бути використані для запам'ятовування слів, пов'язаних із конкретними зображеннями. Це дає можливість дітям краще зв'язувати нову інформацію з вже відомою, що підвищує ефективність запам'ятовування. Такі мнемотехнічні інструменти також можуть використовуватися для вивчення інших предметів, таких як природознавство або математика. Створюючи таблиці з образами або символами, діти вчаться встановлювати зв'язки між різними елементами інформації. Це розвиває не лише пам'ять, але й логічне мислення [24, с. 136].

5. Створення позитивної навчальної атмосфери. Під час роботи з мнемотехнікою важливо, щоб діти відчували себе впевнено та зацікавлено. Позитивна атмосфера мотивує дітей вчитися і дає їм відчуття підтримки. Педагогам варто хвалити дітей за їхні успіхи, навіть якщо вони роблять невеликі кроки вперед. Це підвищує їхню мотивацію і бажання продовжувати навчання. Крім того, використання яскравих, барвистих образів та веселих асоціацій робить процес навчання більш захопливим. Діти, які почуваються впевнено та підтримано, з більшою ймовірністю залучатимуться до складних завдань. У свою чергу, це допомагає їм краще засвоювати матеріал і розвивати нові навички. Педагогам слід також створювати умови для того, щоб кожна дитина могла відчувати успіх, незалежно від її індивідуальних можливостей. Це можна зробити шляхом індивідуальних заохочень та поступового збільшення складності завдань.

6. Розвиток мовленнєвих навичок. Однією з переваг мнемотехніки є її здатність розвивати мовленнєві навички через запам'ятовування віршів, казок та переказування історій. Педагогам слід активно залучати дітей до повторення і переказу матеріалу, використовуючи мнемокarti або асоціативні образи для підказок. Мнемотехніка допомагає дітям краще структурувати мовленнєвий потік, запам'ятовувати послідовність подій і правильно відтворювати логічні зв'язки. Крім того, запам'ятовування віршів за допомогою мнемотехніки допомагає дітям розширювати словниковий запас і покращувати навички формулювання думок. Діти, які беруть участь у мнемотехнічних завданнях, стають більш впевненими у своїх мовленнєвих здібностях, оскільки можуть легко відтворювати завчені тексти. Це особливо корисно для дітей із мовленнєвими труднощами, оскільки мнемотехнічні підказки допомагають їм подолати бар'єри у запам'ятовуванні. Таким чином, мнемотехніка є не лише інструментом для розвитку пам'яті, але і важливим засобом мовленнєвого розвитку [40, с. 47].

7. Комунікативні вправи. Мнемотехнічні прийоми можуть бути використані для розвитку соціальних навичок дітей, якщо включати їх до групових вправ або завдань. Групові вправи дозволяють дітям вчитися співпраці, обговоренню та підтримці одне одного. Наприклад, створення спільних асоціативних карт може стати чудовою вправою для розвитку комунікації: діти разом вибирають зображення або символи, що пов'язуються з певними словами чи подіями. Такий формат роботи стимулює їх до обговорення власних ідей та до пошуку компромісів. Крім того, обговорення сюжету казки або історії в групі допомагає дітям навчитися висловлювати свої думки та слухати інших. Це сприяє формуванню навичок ведення діалогу та активного слухання. У таких умовах діти стають більш відкритими до взаємодії і розвивають здатність до командної роботи. Мнемотехнічні завдання, виконувані в парах або групах, також допомагають їм виробити навички взаємодії, що є важливими для майбутнього соціального розвитку. Педагоги можуть

інтегрувати мнемотехнічні прийоми в соціальні ігри, що сприяє не тільки розвитку пам'яті, але й навичок співпраці та взаємодії в колективі [20, с. 96].

8. Аналіз результатів і корекція підходів. Педагогам слід постійно аналізувати результати впровадження мнемотехнічних методик, звертаючи увагу на успішність засвоєння матеріалу та зміни в поведінці дітей. Це дозволяє своєчасно коригувати підходи, щоб досягти максимальних результатів. Оцінка ефективності мнемотехніки повинна включати аналіз того, як швидко і наскільки добре діти засвоюють новий матеріал. Якщо педагог помічає, що певні мнемотехнічні методи працюють неефективно для окремих груп дітей, важливо адаптувати або змінити підходи. Наприклад, якщо зорові асоціації не допомагають певним дітям, слід спробувати використовувати інші мнемотехніки, такі як аудіо-асоціації або фізичні вправи.

9. Підготовка педагогів до використання мнемотехніки. Для успішного застосування мнемотехнічних прийомів у навчальному процесі педагоги повинні проходити відповідну підготовку. Важливо організовувати тренінги та семінари для вихователів, щоб вони могли опанувати нові методи роботи з мнемотехнікою та ефективно інтегрувати їх у навчальний процес [12, с. 187].

Використання мнемотехніки у дошкільному вихованні відкриває нові можливості для підвищення ефективності навчального процесу. Завдяки її впровадженню діти розвивають не лише пам'ять, а й увагу, мовлення, логічне мислення та соціальні навички, що є важливими компонентами гармонійного розвитку дошкільнят. Таким чином, мнемотехніка є потужним інструментом для дошкільньої освіти, який сприяє розвитку когнітивних здібностей дітей та полегшує процес засвоєння інформації. Завдяки правильній реалізації педагогічних методик та адаптації до потреб дітей мнемотехнічні прийоми допомагають покращити якість навчального процесу і сприяють формуванню стійкого інтересу до навчання у дошкільньому віці.

Висновки до третього розділу

Розробка педагогічних методик на основі мнемотехніки спрямована на розвиток когнітивних здібностей дошкільників через запам'ятовування інформації за допомогою асоціацій. Мнемотехнічні методи, такі як використання мнемоквадратів та мнемотаблиць, дозволяють ефективно засвоювати нову інформацію через візуальні та слухові образи. Індивідуальний підхід і регулярне використання мнемотехніки дають можливість кожній дитині працювати відповідно до своїх здібностей. Загалом, мнемотехніка в дошкільному вихованні є ефективною для розвитку когнітивних функцій і стимулює інтерес до навчання.

Аналіз результатів експериментів показав значне покращення рівня слухової та зорової пам'яті у дітей після впровадження мнемотехнічних прийомів. Використання мнемотехнічних методик, таких як візуальні асоціації та мнемотаблиці, сприяло покращенню запам'ятовування слів і картинок, зокрема, кількість дітей із високим рівнем пам'яті суттєво зросла. Це доводить ефективність мнемотехніки у розвитку когнітивних функцій і допомагає дітям краще структурувати та осмислювати інформацію. Окрім цього, мнемотехнічні вправи допомагають розвивати навички концентрації уваги та асоціативного мислення. Діти показали значно кращі результати, що свідчить про доцільність інтеграції мнемотехніки в навчальний процес.

Для ефективного використання мнемотехніки педагогам необхідно впроваджувати її систематично і повторювано, щоб закріплювати нові знання і розвивати навички дітей. Індивідуалізація підходу дозволяє адаптувати методики до індивідуальних особливостей дітей, що підвищує їхню мотивацію та ефективність засвоєння матеріалу. Ігрова форма навчання сприяє залученню дітей до процесу, розвиваючи їхню уяву та увагу. Використання мнемотаблиць і мнемоквадратів допомагає дітям краще засвоювати інформацію через візуальні асоціації. Позитивна атмосфера під час навчання створює підтримку і мотивацію для дітей, підвищуючи їхню впевненість.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було досліджено та обґрунтовано ефективність застосування мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку, а також розроблено методичні рекомендації щодо її використання в педагогічній практиці, що дало змогу зробити низку висновків.

1. У ході дослідження було проаналізовано численну психолого-педагогічну літературу, яка висвітлює різні аспекти розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку та роль мнемотехніки в цьому процесі. Виявлено, що пам'ять дошкільників є вразливою та схильна до впливу різних чинників, зокрема емоційного забарвлення ігрових завдань та асоціацій. Дошкільний вік є критичним періодом у розвитку когнітивних функцій, а особливості пам'яті дітей визначаються тим, що в цьому віці переважає мимовільне запам'ятовування. Діти найкраще запам'ятовують інформацію, яка пов'язана з яскравими візуальними та емоційними образами. У зв'язку з цим, у літературі наголошується на важливості використання мнемотехнічних методів як одного з ефективних засобів стимулювання пам'яті дошкільників. Роль мнемотехніки полягає не тільки в розвитку запам'ятовування, але й у сприянні загальному когнітивному зростанню дитини, розвитку її мовленнєвих і комунікативних навичок. Літературний огляд показав, що мнемотехніка може значно поліпшити довільне запам'ятовування, сприяючи кращій організації і структуруванню матеріалу.

2. Розкрито і охарактеризовано зміст і сутність поняття «мнемотехніка». Мнемотехніка, як цілісна система спеціальних методів та прийомів, які спрямовані на полегшення процесу запам'ятовування та забезпечення ефективного зберігання інформації. Вона базується на активному використанні асоціативного мислення, створенні образів, символів і логічних зв'язків, що дозволяє організувати навчальний матеріал у більш структурований та доступний формат. Мнемотехніка сприяє розвитку когнітивних функцій, формуванню навичок запам'ятовування та організації інформації, а також підвищенню мотивації та зацікавленості у навчанні. Використання

мнемотехнічних методів у дошкільній освіті не лише полегшує засвоєння нового матеріалу, але й сприяє всебічному розвитку дитини.

3. Досліджено та узагальнено основні методи і прийоми мнемотехніки, які можуть бути ефективними у роботі з дітьми дошкільного віку. До таких методів належать: асоціативні прийоми, які допомагають пов'язувати нову інформацію з уже відомими образами; метод візуалізації, що передбачає перетворення інформації на яскраві уявні образи; метод римуння, який допомагає дітям запам'ятовувати нову інформацію через створення римованих рядків. Також значна увага приділяється методу «палацу пам'яті» (метод локусів), який полягає у візуалізації знайомого простору, де кожен елемент асоціюється з певною інформацією, що має бути запам'ятована. Метод ключових слів використовується для запам'ятовування абстрактних понять через асоціації з легкими для розуміння словами чи фразами. Кожен з цих методів сприяє розвитку як короткотривалої, так і довготривалої пам'яті, а також полегшує засвоєння складної інформації, що є надзвичайно важливим для дітей дошкільного віку.

4. Проведено експериментальне дослідження для визначення ефективності мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку. Основою емпіричного дослідження було вивчення впливу мнемотехнік на пам'ять дітей віком від 4 до 6 років, які відвідують Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 62 «Алеся» Чернігівської міської ради Чернігівської області. Вибірка дослідження включала 20 дітей (10 хлопчиків та 10 дівчаток) із зазначеного ЗДО, що дозволило забезпечити гендерну збалансованість і отримати репрезентативні результати. Усі діти виховуються у звичайних сім'ях без будь-яких соціально-психологічних відхилень. У процесі проведення дослідження було визначено основну мету – оцінити ефективність мнемотехнік у розвитку когнітивних здібностей та пам'яті дітей дошкільного віку. Для досягнення цієї мети було розроблено відповідні методики, що включали тести, вправи та ігри з використанням віршів, пісень та ілюстрацій.

Отримані результати експериментального дослідження ефективності мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку свідчать про високу дієвість цієї методики для розвитку пам'яті та когнітивних навичок. Аналіз даних показав, що більшість дітей успішно засвоювали інформацію, використовуючи візуальні підказки, асоціації та структуровані мнемотаблиці. Впровадження мнемотехнік сприяло розвитку мовленнєвих навичок, логічного мислення та уваги у дітей. Використання таких методик, як асоціації з образами, допомогло дітям краще структурувати інформацію, що значно полегшило процес запам'ятовування. Більшість учасників досягли високих результатів у засвоєнні матеріалу після кількох повторень, що підтверджує ефективність візуальних мнемотехнічних методів у навчальному процесі.

Аналіз результатів експериментів показав значне покращення рівня слухової та зорової пам'яті у дітей після впровадження мнемотехнічних прийомів. Використання мнемотехнічних методик, таких як візуальні асоціації та мнемотаблиці, сприяло покращенню запам'ятовування слів і картинок, зокрема, кількість дітей із високим рівнем пам'яті суттєво зросла. Окрім цього, мнемотехнічні вправи допомагають розвивати навички концентрації уваги та асоціативного мислення. Діти показали значно кращі результати, що свідчить про доцільність інтеграції мнемотехніки в навчальний процес.

5. У ході дослідження було розроблено методичні рекомендації для педагогів щодо використання мнемотехнічних прийомів у роботі з дітьми дошкільного віку. Важливою рекомендацією є систематичність використання мнемотехнічних вправ, що дозволяє дітям постійно закріплювати навички запам'ятовування та структурування інформації. Також рекомендується адаптувати методи мнемотехніки до індивідуальних особливостей кожної дитини, зокрема враховувати її переваги у способах сприйняття інформації (зорове, слухове чи тактильне сприйняття). Для підвищення ефективності навчання мнемотехніку слід інтегрувати в ігрові форми діяльності, що сприяє активній участі дітей у процесі навчання.

Мнемотаблиці та мнемоквадрати є ефективними інструментами для вивчення складного матеріалу, таких як казки або послідовності подій, що сприяє розвитку логічного мислення та пам'яті. Педагогам також важливо створювати позитивну навчальну атмосферу, що підвищує мотивацію дітей до навчання та сприяє їхньому активному залученню в процес. Використання мнемотехніки сприяє розвитку мовленнєвих навичок, а також допомагає дітям краще організувати мовленнєвий матеріал.

Варто звертати увагу на комунікативні вправи, що розвивають соціальні навички дошкільників через групові завдання, спрямовані на взаємодію та обговорення. Педагогам рекомендується аналізувати ефективність використання мнемотехніки та своєчасно коригувати методи навчання залежно від результатів дітей.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективи подальших наукових пошуків пов'язуємо з вивченням інших прийомів і методів мнемотехніки. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, вихователями, батьками, студентами під час проходження виробничої практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акастьолова О. В. Використання прийомів мнемотехніки для засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти початкових класів : навчально-методичний посібник. Слобожанське. 2022. 20 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Затверджено наказом МОН № 33 від 12.01.2021 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS34727> (дата звернення: 29.08.2024).
3. Білаш О. М. Мнемотехніка в роботі з дітьми дошкільного віку. *Дитячий садок*. 2015. Вип. 23. С. 12-15.
4. Білоус О. В. Вікова психологія: навчальний посібник. Чернігів: ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2015. 108 с.
5. Бондар С. Г., Масюк О. М. Використання мнемотехнології в процесі формування кількісних уявлень у дітей старшого дошкільного віку. *Теорія і методика навчання: проблеми та пошуки* : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2019. Вип. 16. С. 145-151.
6. Бондаренко О. В. Використання прийомів мнемотехніки для розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, педагогічні пошуки, здобутки: збірник матеріалів Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, молодих науковців, педагогів-практиків*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 12-17.
7. Бутузова Л. П., Закревська А. М. Використання засобів мнемотехніки для розвитку пам'яті у старших дошкільників із затримкою психічного розвитку. *XXI International scientific and practical conference «Scientific Achievements and Innovations as a Way to Success»* (May 1-3, 2024) Vilnius, Lithuania. International Scientific Unity. 2024. P. 202-206.
8. Бутузова Л. П. Використання методів мнемотехніки у роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи* : збірник наук.

- праць за матеріалами II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Житомир, 4 квіт. 2024 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. С. 352-356.
9. Ванжа С. М. Вивчення віршів за допомогою мнемотехніки. Молодший вік. Харків: Видавництво «Ранок», 2017. 48 с.
 10. Варій М. Й., Ортинський В. Л. Основи психології і педагогіки: Навч. пос. 2-е вид. К.: Центр учбов. літератури, 2009. 376 с.
 11. Васильченко Л. Прийоми мнемотехніки: розвиваємо пам'ять і зв'язне мовлення дітей. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. Вип. 10. С. 59-62.
 12. Василюк В. М. Використання мнемотехніки як активного методу навчання. *Інноватика у вихованні*. 2016. Вип. 3. С. 182-189.
 13. Гребенюк О., Дайнеко М. Формування мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами мнемотехніки. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. «Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації» (11-12 трав. 2023 р., м. Кривий Ріг). 2023. С. 249-256.
 14. Грінцова О. М., Терещенко Л. А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 227 с.
 15. Гріщенко К. В., Котлова Л. О. Мнемотехніка як ефективний інструмент для корекції порушень зв'язного мовлення дітей дошкільного віку. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи*: Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 4 квітня 2024 року). Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. С. 86-91.
 16. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
 17. Дюсембіна А. С. Мнемотехнічні прийоми як засіб корекції звуковимови у дітей старшого дошкільного віку. *Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти*: збірник наукових праць. Харків, 2023. С. 369-372.

- 18.Калюжна Н. С., Туренко Н. М. Мнемотехніка як універсальна педагогічна технологія. Четверта міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (16-17 квітня 2021 р., м. Харків). Харків : ХНПУ, 2021. С. 67-69.
- 19.Карпенко Є. Вікова та педагогічна психологія : Актуальні студії сучасних українських учених : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2014. 152 с.
- 20.Кисличенко В. А., Красновська І. О. Використання прийомів мнемотехніки у формуванні монологічного мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ III рівня. *Молодий вчений*. 2023. Вип. 10 (122). С. 94-98.
- 21.Клименко А. І. Використання прийомів мнемотехніки у роботі вчителя-логопеда дошкільного навчального закладу. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 2(58). С. 130-135.
- 22.Коломійченко Н. В. Мнемотехніка як технологія запам'ятовування та відтворення інформації. Мнемотаблиці для вивчення віршів з дітьми дошкільного віку. *Сучасне дошкільня: актуальні проблеми, педагогічні пошуки, здобутки*: збірник матеріалів Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, молодих науковців, педагогів-практиків / за заг. ред. проф. О.Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 99-105.
- 23.Маліновська Н. Використання мнемотехніки у розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Вісник науково-дослідної лабораторії «В. О. Сухомлинський і школа XXI століття» за матеріалами III Міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні інноваційні технології у дошкільній освіті»* (м. Умань, 21-22 травня 2021 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. Вип. 14. С. 109-110.
- 24.Махлинець Е. В., Кобаль В. І. Мнемотехніка в умовах Нової української школи. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. конф. (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. С. 135-136.

25. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 128 с.
26. Назаренко І. І. Мнемотехніка – як ефективний засіб розвитку пам'яті у дітей корекційної групи. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій : матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Слов'янськ, м. Дніпро, 06-07 грудня 2023 року. Слов'янськ, 2023. С. 178-180.
27. Носко Ю.М. Психолого-педагогічна характеристика дітей молодшого шкільного віку з ТПМ , I міжнародна науково-практична інтернет конференція « Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах», 28-29 травня 2020 р. Дніпро, С.139-140.
28. Овдієнко І. М., Маруда Т. М. Розвиток пам'яті дітей молодшого шкільного віку засобами мнемотехніки. *Психологічний і педагогічний дискурс: наукові записки вчених* : збірник матеріалів наукової конференції / за заг. ред. проф. Т. О. Олефіренка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 128-130.
29. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посіб. для самостійної роботи студента. К.: Академвидав, 2011. 376 с.
30. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. К.: Кондор, 2015. 469 с.
31. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах ЗДО : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 296 с.
32. Пагута Т. І., Кисіль У. М. Використання мнемотехніки, як засобу розвитку мовленнєвої активності дітей у закладі дошкільної освіти. *Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті* : зб. тез доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф. до 30-річчя Приват. вищ. навч. закл. «Міжнар. економ.-гуманітар. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука» (м. Рівне, 19 жовт. 2023 р.). Рівне : ВПНЗ «МЕГУ», 2023. Ч 1. С. 132-134.
33. Пашкова Н., Бутенко В. Використання засобів мнемотехніки для формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку.

- Збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців «Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи»*. 2023. С. 264-269.
34. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.
35. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>.
36. Прозапас А. О., Калмикова Л. О. Формування навичок ефективного запам'ятовування у дітей старшого дошкільного віку засобами мнемотехніки. *Тенденції розвитку дошкільної та початкової освіти : молодь і наука* : зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю здобувачів вищої освіти, аспірантів, молодих вчених, педагогів-практиків (16 квітня 2021 року, м. Київ, Україна). Ч. 2. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 202-205.
37. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника : колективна монографія / Т. Кочубей, В. Кузь, Л. Іщенко та ін.; за заг. ред. В. Кузя. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 212 с.
38. Пухальська І. В. Особливості використання мнемотехніки при роботі з дітьми старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення. *Тези XXXIII International Scientific and Practical Conference «Modern Scientific Technologies and Solutions of Scientists to Create the Latest Ideas»*, London, Great Britain, 2023. PP. 235-238.
39. Рибалка Л. І. Розвиток зв'язного мовлення дітей дошкільного віку за допомогою мнемотехніки. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (15 лютого 2019 року, м. Суми)*. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С. 109-113.
40. Савчин М. В. Загальна психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2011. 464 с.
41. Самсонова О. О., Чорна Г. В., Бобровська Х. В. Методи і прийоми мнемотехніки як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 53. С. 40-56.

- 42.Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
- 43.Сидорчук Т. В., Шадюк О. І. Мнемотехніка – ефективний засіб розвитку мовлення дошкільника. *Наука, освіта, суспільство очима молодих* : зб. матеріалів XV Всеукр. наук.-практ. конф. здобув. вищої освіти та молодих учених, м. Рівне, 17 трав. 2022 р. Рівне : РДГУ, 2022. С. 72-73.
- 44.Соха Н. В., Вишняк І. І. Мнемотехніка в сучасній практиці логопеда. *Спеціальна освіта та соціальна інклюзія: виклики XXI століття* : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 листопада 2021 року, м. Запоріжжя). Запорізький національний університет, 2021. С. 24-25.
- 45.Старостенко В. А. Використання прийомів та методів мнемотехніки на логопедичних заняттях. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації* : матеріали VI Всеукр. заоч. наук.-практ. конф., м. Суми, 14 квіт. 2017 р. Суми. 2017. С. 149-150.
- 46.Стасюк Ю. В. Технологія використання прийомів мнемотехніки у роботі з дітьми дошкільного віку. *Сучасне дошкільня у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (2-3 жовтня 2018 р.)*. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. С. 94-97.
- 47.Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
- 48.Ушакова І. М. Вікова психологія: курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2016. 123 с.
- 49.Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 208 с.
- 50.Чепурний Г. А. Освітня мнемотехніка: навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновл. зі змінами та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 152 с.
- 51.Чумаченко А., Гавриліна Л. Мнемотехніка для дошкільнят. Видавництво «Шкільний світ», 2019. 168 с.

- 52.Шульга Н. Мнемотехніка як засіб розвитку креативного потенціалу дитини. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.). Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. Вип. 10. С. 40-41.
- 53.Юхимюк Т. Використання мнемотехніки в роботі з дітьми дошкільного віку. *Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації* : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (23 листоп. 2023 р.). Луцьк, 2023. С. 242-247.
- 54.Янголь Г. В., Федорчук В. В. Мнемотехніка як засіб збагачення словникового запасу у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти* : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції / Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка. Київ : Міленіум, 2020. С. 263-266.
- 55.Adams S. The Power of mnemonics in early learning: techniques and applications. *Educational psychology review*. 2018. Vol. 28, No. 3. Pp. 145-159.
- 56.Evans D. Focus and recall: the impact of mnemonics on preschool education. *Journal of Educational Psychology*. 2022. Vol. 47, No. 4. Pp. 225-239.
- 57.Green M., Hall T. Creative mnemonics for young minds: boosting preschoolers' cognitive skills. *Canadian Journal of Early Education*. 2020. Vol. 31, No. 3. Pp. 98-111.
- 58.Johnson A. Exploring mnemonics: practical exercises for enhancing preschool memory. *Journal of Childhood Cognitive Development*. 2019. Vol. 40. P. 182-195.
- 59.Martinez E. Cognitive growth in preschoolers: mnemonic exercises for better memory retention. *Journal of Childhood Learning and Development*. 2022. Vol. 50, No. 2. Pp. 71-84.
- 60.Roberts H. Concentration and memory: using mnemonics in early childhood classrooms. *Journal of Early Childhood Education*. 2021. Vol. 38. Pp. 120-133.

61. Smith J. A. Early cognitive development: the role of mnemonic techniques in preschool eEducation. *Journal of Early Childhood Education*. 2019. Vol. 35, No. 2. Pp. 112-124.
62. Turner P., Wilson K. Enhancing memory and concentration in preschoolers through mnemonics. *Journal of Cognitive Education*. 2024. Vol. 29(4). Pp. 203-217.
63. Zokirova S., Soliyeva M. Mnemotechnique techniques in pedagogical work with primary school students. *Texas Journal of Philology, Culture and History*. 2023. Vol. 17. Pp. 77-84.
64. Yunak, I., Ivashchenko, O., Nosko, M., & Nosko, Y. (2022). Pattern Recognition: Age-Specific Features of Fundamental Movement Skills Formation in Elementary School Students. *Physical Education Theory and Methodology*, 22(3), 430–436. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2022.3.19>

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка когнітивного розвитку та психологічного стану дитини (для батьків)

ПІБ дитини _____

Вік

дитини _____

Дата проходження анкетування _____

№	Питання	Завж ди	Час то	Рід ко	Ніко ли
1	Як часто ваша дитина проявляє інтерес до нової інформації?				
2	Чи легко вашій дитині запам'ятовувати нові слова або поняття?				
3	Наскільки ваша дитина уважна під час виконання завдань або ігор?				
4	Як часто ваша дитина висловлює свої емоції відкрито?				
5	Наскільки добре ваша дитина адаптується до нових соціальних ситуацій?				
6	Чи легко вашій дитині заводити нових друзів?				
7	Як часто ваша дитина концентрується на завданні до його завершення?				
8	Наскільки ваша дитина може згадати деталі подій, що відбулися протягом дня?				
9	Чи проявляє ваша дитина стійкий інтерес до навчання та пізнання нового?				
10	Як ваша дитина реагує на критику або зауваження?				
11	Як часто ваша дитина грає в ігри, які вимагають запам'ятовування правил?				
12	Чи помічаєте ви поліпшення в пам'яті вашої				

	дитини після використання мнемотехнік?				
13	Наскільки легко ваша дитина може запам'ятати короткий віршик або пісеньку?				
14	Як часто ваша дитина ставить запитання про навколишній світ?				
15	Наскільки добре ваша дитина слідує інструкціям в групових іграх?				
16	Як часто ваша дитина розповідає історії з деталями про свій день?				
17	Чи проявляє ваша дитина цікавість до книг та казок?				
18	Як ваша дитина реагує на нові ситуації або зміни в розпорядку дня?				
19	Наскільки часто ваша дитина використовує малювання чи інші творчі методи для вираження емоцій?				
20	Як ваша дитина реагує на складні завдання, що вимагають зусиль та концентрації?				

Тести для оцінки рівня пам'яті для дітей

1. Тест на перевірку рівня слухової пам'яті

За допомогою даної методики визначається динаміка процесу заучування. Дитина отримує завдання за кілька спроб вивчити й безпомилково відтворити ряд, що складається з 12 слів:

Варіант 1	Варіант 2
ДЕРЕВО, ЛЯЛЬКА, ВИЛКА, КВІТКА, ТЕЛЕФОН, СТАКАН, ПТИЦЯ, ПАЛЬТА, ЛАМПОЧКИ, КАРТИНА, ЛЮДИНА, КНИГА.	ІГРАШКА, ШАФА, ГРУША, МАШИНА, СОНЦЕ, ЦУКЕРКА, ЧОБОТИ, КРАМНИЦЯ, МОРЕ, ЛИСИЦЯ, ДОЩ, М'ЯЧ

Дорослий читає дитині слова (всього 6 спроб). Після кожного прослуховування дитина має спробувати відтворити весь ряд. Дорослий кожного разу наголошує, скільки слів дитина згадала та назвала правильно.

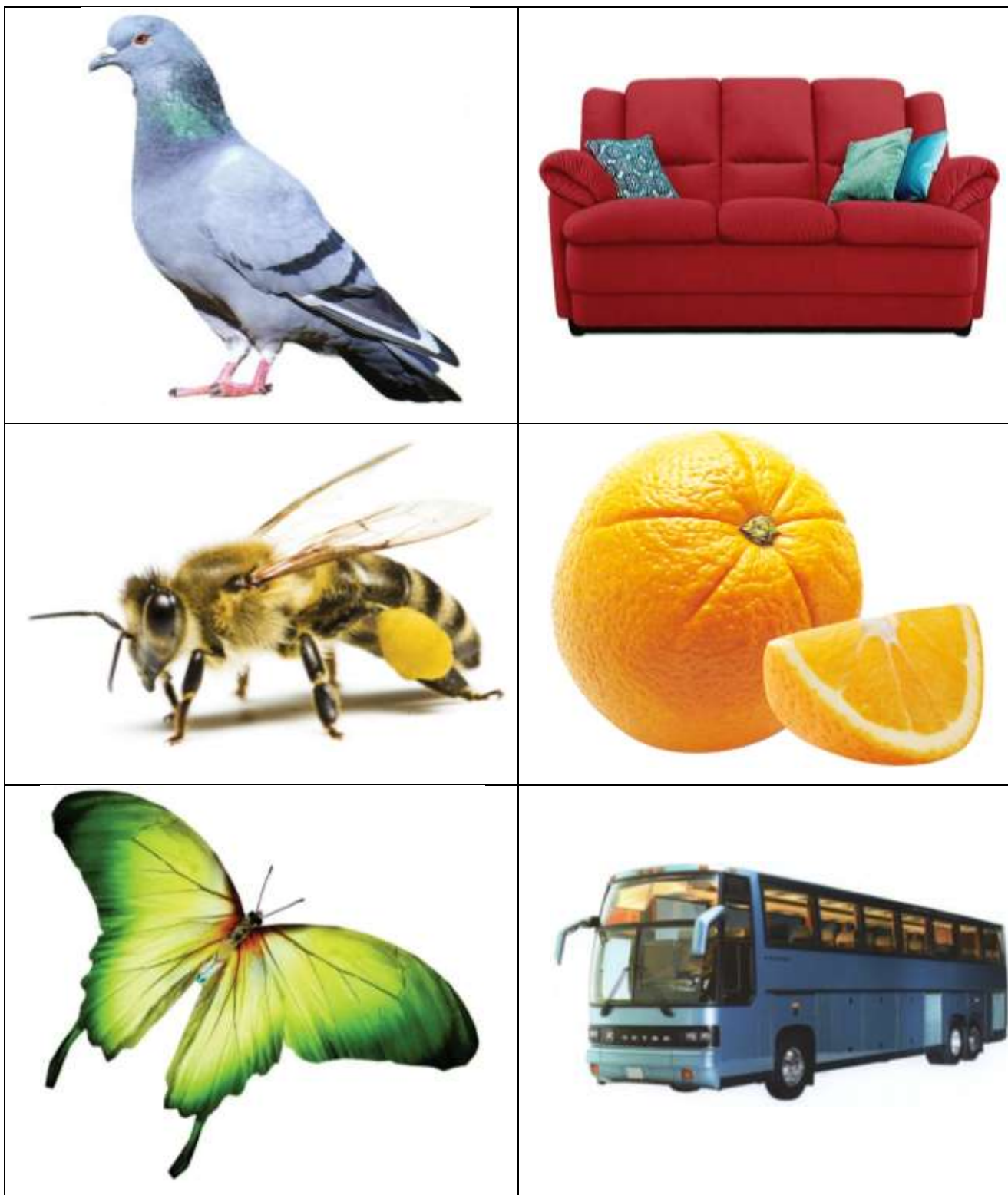
Оцінка результатів.

- Дитина запам'ятала й безпомилково відтворила всі 12 слів за 6 або менше спроб. Це свідчить про дуже високий рівень розвитку пам'яті.
- Дитина запам'ятала й безпомилково відтворила за 6 спроб 10-11 слів. Це свідчить про високий рівень розвитку пам'яті.
- Дитина запам'ятала й безпомилково відтворила за 6 спроб 8-9 слів. Це свідчить про середній рівень розвитку пам'яті.
- Дитина запам'ятала й безпомилково відтворила за 6 спроб 4-5 слів. Це свідчить про низький рівень розвитку пам'яті.
- Дитина запам'ятала й безпомилково відтворила за 6 спроб не більше 3 слів. Це свідчить про дуже низький рівень розвитку пам'яті. У такому випадку потрібна консультація невропатолога.

2. Тест на перевірку зорової пам'яті

Дитині показують 10 однакових за розмірами, але різних за змістом картинки, кожен по 5-6 секунд. Картинки мають бути нескладними, наприклад такими: каченя, кубик, піраміда, груша, м'яч, іграшкова машинка, яблуко, кораблик, кактус. Після цього дитина має назвати предмети, які вона запам'ятала.

Далі слід показати дитині ті картинки, які вона забула назвати, а через 10 хвилин, а потім за годину попросити дитину знову згадати їх – для того, щоб оцінити довгострокову пам'ять.

Оцінка результатів.

Порядок відтворення значення не має. Хороший результат – 8-10 картинок, незадовільний – менше ніж 5 картинок.

Завдання 1. Розкажи казку «Ріпка»

Завдання 2. Розкажи казку «Лисичка та журавель»

Лисичка та журавель

1

2

3

4

Завдання 3. Розкажи казку «Колобок»

Завдання 4. Перекажи казку за картинками

Завдання 5. Вчимо вірш «Зима»

Одяглися

люди

в шуби,

Натопили добре

груби.

Білки гріються

в дуплі,

Миші

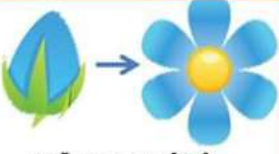

в норах у землі.

Завдання 6. Вчимо вірш «Метелик»

 Я біжу, біжу	 по гаю,	 я метелика	 спіймаю.
 А метелик	 не схотів –	 геть від мене	 полетів.
 Полетів він	 на лужок	 приховався	 між квіток.
 Я іду, іду, іду –	 я метелика	 знайду...	

Завдання 7. Вчимо вірш «Здрастуй, сонечко!»

 Я всміхаюсь,	 сонечку:	 здрастуй,	 золоте!
 Я всміхаюсь	 квітоньці –	 хай вона цвіте!	 Я всміхаюсь
 дощику:	 – лийся,	 мов з відра!	 Друзям
 усміхаюся –	 зичу всім добра!		

Завдання 8. Вчимо вірш «Світає, край неба палає»

 Дивлюся,	 аж світає,	 край	 неба	 палає,
 соловейко,	 в темнім	 гаї	 сонце	 зустрічає.
 Тихесенько	 вітер	 віє,	 степи,	 лани
 мріють,	 між ярами	 над ставами	 верби	 зеленіють.

Завдання 9. Вчимо вірш «Де найкраще місце на землі?»

 Де зелені хмари яворів Заступили неба синій стая,	 На стежинці сонце я зустрів, Привітав його і запитав:	 Всі народи бачиш ти з висот,	 Всі долини і гірські шпичі.
 Де ж найбільший на землі народ?	 Де ж найкраще місце на землі?	 Сонце усміхалося здала: Правда. Все я бачу з висот.	 Всі народи рівні. А земля Та найкраща, де вродився ти.

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Довідка

про впровадження результатів магістерського дослідження
Рогової Тетяни Валеріївни
на тему: «Мнемотехніка в роботі з дітьми дошкільного віку»

На базі Чернігівського дошкільного навчального закладу №62 «Алеся» Чернігівської міської ради Чернігівської області, упродовж 2023-2024рр Роговою Тетяною Валеріївною здійснювалось практичне впровадження результатів наукового дослідження.

Результати дослідження було впроваджено в освітньому процесі дошкільників ДНЗ №:62 «Алеся», а також у розробці методичних рекомендацій для вихователів, батьків щодо мовленнєвого розвитку та покращення пам'яті у дошкільників;

Отримані результати заслуговують на увагу в теоретичному та методичному аспектах, засвідчують доцільність їх використання в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Матеріали дослідження Рогової Тетяни. демонструють свою практичну цінність, полегшуючи вихователям роботу та підвищуючи якість освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Директор ДНЗ №62 «Алеся»

Ірина Василівна Неговська

ПУБЛІКАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ
(на 21 сторінці)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІВЦЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОПСЕНКА
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ
У СВІТЛІ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО
(1823/1824-1870/1871)

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Чернігів, 29 березня 2024 р.

Рогова Тетяна Валеріївна,

здобувачка СВО «Магістр»

Національного університету

«Чернігівській колегіум» імені Т. Г. Шевченка

E-mail: usRogova@ukr.net

Науковий керівник

Носко Юлія Миколаївна,

д.пед.н., професорка кафедри дошкільної та початкової освіти

Національного університету

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

E-mail: ulianosko5@gmail.com

ДІТИ В ІГРОВІЙ ТА ТВОРЧІЙ СТИХІЇ: СПАДЩИНА К. УШИНСЬКОГО ТА АКТУАЛЬНІ ПРАКТИКИ

У дослідженні висвітлено та розкрито особливості педагогічної спадщини К. Ушинського. Визначено роль та значення ігрової діяльності в розвитку дитини, проаналізовано особливості творчого розвитку особистості та правильного педагогічного супроводу такого розвитку. З'ясовано сучасні підходи до формування розвитку та мислення дошкільників та місце у цьому процесі творчості К. Ушинського.

Ключові слова: творчий розвиток, гуманність, ігрова діяльність, педагог, дошкільники.

Постановка проблеми. Питання організації ігрової та творчої діяльності дітей набувають сьогодні великого значення, оскільки вони тісно пов'язані не лише з актуальними питаннями педагогіки, психології, але й із проблемами загальних та приватних методик в дошкільній освіті та вихованні, а також з проблемами культури та моральності. Довгі роки увага дослідників зосереджувалась на окремих компонентах процесу навчання та виховання. І лише у ХХ столітті педагоги звернулися до дослідження особистісних якостей дитини, стали вивчати процес мотивації, шляхи формування потреб.

Аналіз останніх наукових публікацій. Українська гуманна педагогічна спадщина багата і глибока. Минулі покоління українців черпали мудрість з криниці етнопедагогіки, зі словесних скарбів Г. Сковороди, К. Ушинського, А. Шептицького, П. Юркевича, з досвіду Г. Ващенко, С. Русової, В. Сухомлинського, О. Тихого тощо. Серед сучасних науковців, які збагатили наукову педагогічну спадщину варто назвати Т. Величко, Г. Патерчук, О. Половіна, Т. Поніманську та ін.

Мета дослідження – проаналізувати особливості впливу ігрового та творчого середовища на молодших школярів у контексті педагогічної спадщини К. Ушинського.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, аналізуючи творчість К. Ушинського як унікальний пласт культури, як спосіб цілісного самовираження особистості, ми можемо припустити, що автор актуалізував у своїх роботах глибинні смисли, яскраво висловив настанови, ціннісні орієнтації, потреби педагогічної спрямованості. Спроба виділити ціннісні домінанти педагогічної спадщини К. Ушинського дозволяє зробити висновок, що на соціально-культурному рівні функціонування освіти насамперед представлені такі аксіологічні орієнтації, як «любов до батьківщини», «народність», «почуття сучасності», а на особистісному рівні особливо виділяються «моральність», «доброта», «гуманність», «справедливість», «краса». Безсумнівно, найважливішим аксіологічним орієнтиром педагогічної діяльності є вивчення особистості зростаючої людини. Причому, як стверджує К. Ушинський, вихователь повинен прагнути впізнати людину, якою вона є насправді, з усіма її слабкостями і в усій її величі, з усіма її буденними, дрібними потребами та з усіма її великими духовними вимогами.

На думку К. Ушинського, ігри можуть визначити поведінку дитини у суспільстві, її характер. Наприклад, дитина, яка звикла підкорятися в грі або, навпаки, командувати, лише з великими труднощами зможе відучитися від цього в реальному житті [1]. Тому гра є сильним знаряддям виховання в руках педагога-професіонала, завдання якого – підібрати такі ігри, які будуть не тільки захоплювати дітей, а й виховувати, розвивати їх. Грою можна спрямовувати дитину, сприяти формуванню в неї позитивного досвіду. Процес гри є ефективним засобом налагодження контактів у колективі, у розвитку комунікабельності. Багато ігор викликають почуття змагання, бажання бути першим, виграти. Педагог може скоригувати процес так, щоб він сприяв формуванню почуття співпереживання, толерантності та інших позитивних якостей.

Творчі ігри – це ігри, які придумують самі діти, відображаючи у них враження від пізнання навколишнього світу [2]. Творча гра характеризується такими особливостями: уявна ситуація, творчий характер, наявність ролей, довільність дій, специфічні мотиви, соціальні відносини [2].

Крім того, у всіх видах діяльності людини виявляються два пов'язані між собою процеси: відтворювальний та творчий. Психолого-педагогічні дослідження проблеми творчої діяльності визначають її як свідому, цілеспрямовану на пізнання та перетворення дійсності, що створює нові матеріальні та духовні цінності.

Огляд педагогічної діяльності К. Ушинського дає основу говорити його позицію у вирішенні складних проблем виховання творчої особистості. Виявлення та формування творчих здібностей відбувається, у поданні Ушинського, лише у процесі трудової діяльності. Ушинський писав: «Виховання не тільки має вселяти вихованцю повагу та любов до праці: воно має ще дати йому і звичку до праці» [1].

У процесі виховання дошкільнят можна використати кілька варіантів напрямів розвитку творчих здібностей. Перше - завдання і вправи, створені задля розвитку творчих здібностей. Так, наприклад, однією з вправ, особливо улюблених дітьми є вправа «Райдуга фантазій» (для 4-6 років). Вона дозволяє навчити дітей фантазувати, прищепити любов до цього процесу. Вибираючи одну з кількох представлених картинок, на яких представлені варіанти зображення тварин, птахів та ін., пропонуємо дітям описати їх, розповісти, чим займалися, що цікавого відбувається у їхньому житті... Для активізації роботи уяви даємо підказки та питання, які дозволяють включити асоціативне мислення. Для візуалізації пропонуємо зробити малюнки та

зобразити будиночки, в яких проживають птахи та тварини, їхні улюблені заняття.

Малювання - надзвичайно корисний та улюблений дітьми вид творчої діяльності. Воно як активізує уяву і необхідне творчості образне мислення, так і розвиває дрібну моторику рук.

Ще одна вправа, улюблена дітьми, що дозволяє розвивати творчі здібності - вправа «Складаємо казку». Оскільки у дошкільному віці велике значення має мовна діяльність дітей, тому в процесі спілкування особливу увагу звертаємо не тільки на правильність, а й на багатство, образність мови.

Найважливішим напрямом виховної роботи є ігрова діяльність. Без гри немає і не може бути повноцінного творчого розвитку. Гра - це ніби шлях, яким в духовний світ дитини потрапляє потік уявлень, понять [3].

Також ми вважаємо корисними та цікавими для дітей екскурсії, організовані у різну пору року. Вони залишають безліч вражень у малюків, якими вони діляться, використовуючи нові мовні звороти, збагачуючи свій словниковий запас.

Другим напрямом та умовою розвитку творчого мислення та здібностей дітей є створення та підтримання позитивної атмосфери в групі. При цьому важливо створювати та підтримувати теплу, довірчу атмосферу та систему відносин, які стимулювали б творчу діяльність, прибирали сором і психологічний дискомфорт. Надзвичайно важливо для сприйняття та створення емоційної атмосфери, що дозволяє дітям відчувати користь від виконання роботи; навчити дітей думати, міркувати, сперечатися та доводити [3].

Також важливо забезпечити формування довірчих творчих міжособистісних відносин між вихователем, батьками та дітьми. Непотрібно ставити самоціллю

виключно розвиток здібностей і талантів дітей, потрібно просто приділяти увагу цим питанням постійно і ненав'язливо.

Значимо, що діяльність дорослих служить дітям зразком для наслідування, підтвердження чого є їхні ігри [4]. Діти захоплено грають у «лікарню», «магазин», передаючи не тільки трудові дії, а й взаємини між людьми, їх відношення до роботи.

І коли дитина потрапляє у ситуацію, в якій потрібно виконати складніше завдання, вона виявляється не в змозі мобілізувати свої сили та довести розпочату справу до кінця. Інший момент, коли вихователі дають завищені за обсягом трудові доручення, враховуючи можливості дітей. Не можна забувати про те, якщо дитина взялася за роботу, витратила багато сил, але не досягла позитивного результату або досягла його за рахунок перевтоми, надалі вона буде прагнути

ухилитися від трудової діяльності. Потрібно завжди давати посильну роботу дітям, щоб на її виконання витрачалися зусилля, що відповідають їхнім віковим можливостям. Отже, праця має великий педагогічний вплив тільки при правильній організації.

Висновки. Діти можуть отримати весь необхідний їм творчий досвід від вільної гри та неструктурованої мистецької діяльності.

Педагогу не потрібно бути знаючим чи вмільим, щоб бути творчим. Тут потрібно знайти баланс, тому що наполягання на великих знаннях та розвитку навичок може мати негативні наслідки. Творчість стає помітнішою, коли дорослі намагаються бути більш уважними до пізнавальних процесів дітей, ніж до результатів, яких вони досягають у різних галузях.

Тому, при проведенні занять рекомендовано використовувати різні методики, спрямовані на розвиток здібностей дітей, імпровізувати бути активнішим і самостійнішим.

Використання нетрадиційних способів малювання в творчому процесі дитини, сприяє формуванню розумових здібностей, пізнавальної діяльності. Також дозволяє дітям відчувати себе сміливіше, розвиває уяву, дає повну свободу для самовираження, розвиває фантазію, мислення, позитивно впливає на формування особистості дитини загалом.

Завдяки музично-театральній діяльності у дітей зміцнюються взаємини між дітьми, вихователями, музичним керівником та батьками. Діти стають більш товарицькими, розкутими, впевненими у собі та у своїх силах, не бояться виступати перед глядачами.

Ігри відіграють важливу роль у навчанні дітей дошкільного віку, допомагаючи їм розвивати різні навички та здібності. Різноманітні види ігор сприяють розвитку креативності, соціальних навичок, фізичних здібностей та когнітивних умінь у дітей, роблячи процес навчання більш цікавим та ефективним.

Список використаних джерел

1. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури. URL: <http://um.co.ua/5/5-6/5-6005.htm>
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-те вид., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
3. Величко Т. Взаємодія дошкільного навчального закладу та сім'ї у формуванні соціальної компетентності дитини. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць. 2022. № 2. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського. С. 106-109.
4. Семенов О.С. До питання спрямованості особистості. Науковий вісник Східно-європейського національного університету ім. Л. Українки. Серія «Педагогічні науки». № 1, 2015. С. 109-115.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ І МИСТЕЦТВ

СЕРТИФІКАТ

Тетяни Рогової

УЧАСНИКА(-ЦІ) ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ У СВІТЛІ ІДЕЙ К. Д. УШИНЬСЬКОГО
(1823/1824-1870/1871)»

ОБСЯГ: 6 годин (0,2 кредити ЄКТС)

29 березня 2024 р.

Ректор
університету _____ проф. Олег ШЕРЕМЕТ

Декан
факультету _____ проф. Світлана СТРИЛЕЦЬ

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
DECEMBER 12-14, 2024**

**BOSTON
2024**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ

Носко Юлія Миколаївна,

д.пед.н., професорка

Рогова Тетяна Валеріївна,

здобувачка СВО «магістр»

Національний університет

«Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка

Чернігів, Україна

Анотація. В статті досліджено поняття мнемотехніки, історичний розвиток наукових досліджень та зародження методів мнемотехніки. Крім того, визначено необхідність її застосування в дошкільному віці та в контексті діяльності сучасного дошкільного навчального закладу, визначено роль та значення мнемотехніки у розвитку дошкільнят. Наведено приклади основних сучасних методів мнемотехніки, а також надано характеристику технологій мнемотехніки, які використовуються в сучасній дошкільній освіті.

Ключові слова: мнемотехніка, сучасні прийоми, метод, прийом, розвиток мовлення, мнемотаблиця, колаж, метод листівок.

Вступ. Сучасний етап розвитку дошкільної освіти характеризується інтенсивним пошуком нового в педагогічній теорії та практиці. Цей процес обумовлений низкою протиріч, головна з яких — невідповідність традиційних методів і форм навчання та виховання в системі дошкільних освітніх закладів нинішнім соціально – економічним умовам реформування суспільства, що породило нове соціальне замовлення по відношенню до різних рівнів освіти: необхідність формування особистості, здатної до творчого, свідомого, самостійного визначення своєї діяльності, до саморегулювання, яке забезпечує досягнення цієї мети.

Очевидно, що сучасний дошкільний навчальний заклад не повинен бути

простим джерелом виховання та навчання. ДНЗ має бути орієнтованим на розвиток особистості дитини, її пізнавальній активності, формування ключових компетентностей, що визначають сучасну якість освіти.

Використання інноваційних педагогічних технологій відкриває нові можливості розвитку дошкільнят. Необхідність використання методу мнемотехніки у розвитку дітей дошкільного віку беззаперечна.

Виклад основного матеріалу. Слово «мнемотехніка» походить від грецького слова «μνημη» [1], від давньогрецької богині Мнемозина, якій у Стародавній Греції поклонялися як богині пам'яті і запам'ятовування [2]. За словами Бузана [3], вправні оратори Стародавньої Греції використовували мнемотехніку, щоб захопити свою аудиторію дивовижним видовищем, водночас жителі, захоплюючись ними, іноді розглядали їх як трюки. З розвитком нейронауки методи запам'ятовування, засновані на природній здатності мозку дозволяти розуму запам'ятовувати матеріал легше, швидше та на довші періоди часу, довели свою ефективність. Таким чином, мнемоніка є наукою, яка займається тренуванням пам'яті [1], або засобами запам'ятовування [4].

Мнемотехніка - це мистецтво запам'ятовування, сукупність прийомів і методів, які сприяють запам'ятовуванню і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення штучних асоціацій.

Науковим дослідженням сутності, методології, ефективності використання мнемотехніки у дошкільній освіті здійснювали як зарубіжні так і вітчизняні науковці: Богуш А. М., Буданцева Н. І., Полєвікова О. Б., Москаленко О. О., Чепурний Г. А..

Крім того, Мельник О. М. досліджувала особливості використання мнемотехніки у розвитку мовлення дошкільників [5].

Коршенко Н. досліджує використання мнемотехніки в роботі з дошкільниками [6].

Дошкільне дитинство – особливий період розвитку особистості. Діти запам'ятовують буквально все, задають безліч питань, нова інформація їм у край

необхідна: мозок потребує живлення. У цей період пам'ять випереджає інші можливості. Вступаючи у різноманітні відносини з навколишнім світом, здійснюючи практичну діяльність, дитина пізнає та запам'ятовує багато предметів і явищ, які з часом розширюють її кругозір, формують життєвий досвід.

За допомогою мнемотехніки ми свідомо створюємо розумові зв'язки між нашими попередніми знаннями та сприйняттям [1]. Москаленко О. О. [7] далі визначає їх як методи запам'ятовування за допомогою імпринтингу «місць» і «образів». Гриффіт [8] визначає мнемоніку як (загадкові) стратегії обробки інформації, які використовуються для організації та/або групування матеріалу у більші одиниці, які особливо корисні для запам'ятовування інформації, яка не пов'язана по значенню. Вони поєднують значення та організацію в інформацію, що робить її більш запам'ятовуваною.

Мнемотехніка полегшує запам'ятовування шляхом:

а) включення навмисного навчання, яке потребує зусиль;

б) увага учня до матеріалу під час використання та/або створення мнемосхеми, таким чином здійснюється підтримка передачі інформації в довготривалу пам'ять; в) асоціація знань з уже сформованими ментальними схемами в довготривалій пам'яті [9].

Багато пристроїв мнемотехніки потребують інтеграції двох або більше інформаційних кодів (наприклад, словесного та візуального), які, надаючи кілька посилань для пошуку, покращують пам'ять. Дослідники рекомендують інтерактивні, динамічні, різноманітні та навіть химерні мисленнєві уявлення та витрати принаймні 6 секунд часу на кожну візуальну асоціацію.

Актуальність мнемотехніки для дошкільника обумовлена тим, що саме в цьому віці у дітей переважає зорово-образна пам'ять. Найчастіше запам'ятовування відбувається мимоволі, просто тому, що в поле зору дитини потрапив якийсь предмет або явище. Якщо дитина намагається вивчити і запам'ятати щось, що не підкріплюється наочною картинкою, щось абстрактне, то розраховувати на успіх не варто. Мнемотехніка для дошкільнят допомагає

спростити процес запам'ятовування, розвиває асоціативне мислення і уяву, підвищує уважність. Крім того, прийоми мнемотехніки, як результат грамотної роботи вчителя, призводять до збагачення словникового запасу та формування зв'язного мовлення. Прийоми мнемотехніки сприяють запам'ятовуванню у дітей і збільшують обсяг пам'яті за рахунок утворення додаткових асоціацій.

Як зазначає науковець А. Яковенко, Базовий компонент дошкільної освіти не сприяє формуванню психологічних процесів та саморегуляції, які є фундаментом для розвитку мовленнєвої готовності [10].

Мнемотехніка поділяється на дві великі категорії: а) організаційна мнемоніка і б) мнемоніка кодування.

Обидві категорії базуються на розумових ключах. Організаційна мнемотехніка впорядковує уявлення в пам'яті шляхом зв'язування нової інформації з набором попередньо згенерованих розумових ключів, які запам'ятовуються як (візуальна) частина скарбниці пам'яті.

З іншого боку, з мнемосхемою кодування, створюються і легше запам'ятовуються уявлення, які мають бути семантично та/або фонологічно схожі на навчальний матеріал [2].

Сучасна мнемотехніка включає великий набір універсальних і уніфікованих прийомів зокрема:

Організаційна мнемотехніка.

Організаційні мнемотехніки розрізняють за використанням внутрішніх або зовнішніх ключів. Методи з використанням внутрішніх ключів є найпростішими, але дуже ефективними. Найпоширеніший з них це метод історії та метод ланцюгової пам'яті. Обидва засновані на пошуку зв'язків між інформацією, яку ми хочемо запам'ятати, або у формі розповіді, або через взаємопов'язане візуальне зображення.

Для методів, які використовують зовнішні ключі для запам'ятовування (наприклад, метод розташування), нам потрібно запам'ятайте ці (місця) заздалегідь, а потім пов'язати інформацію, яку ми хочемо запам'ятати з ними. За Laketić якщо пізніше ми забудемо будь-яку інформацію, ми можемо просто

перейти до наступного ключа в форму розташування [2].

Кодова мнемотехніка.

Кодова мнемоніка найчастіше використовується для запам'ятовування облич, імен і навіть чисел, які є складними для запам'ятовування. Методи відрізняються залежно від типу міток, які використовуються для кодів або посилань. Це включає метод ключових слів, який є найвідомішою мнемосхемою [9].

Вони ефективні як методи відносно короткочасного запам'ятовування одного набору даних.

Ланцюговий метод

Цей метод заснований на пошуку зв'язків між різними фрагментами інформації, які нам потрібні для запам'ятовування. Інтерактивні візуальні елементи об'єднують інформацію в ланцюжковий список. Таким чином, відкликання одного фрагменту інформації в списку є підказкою для пригадування наступного фрагмента інформації. Бамбек і Волтерс називають цей метод методом рядка зображень [11].

Метод локації.

У різних джерелах метод розташування має різні назви, наприклад візуалізація, метод локуса, метод подорожі, будинок пам'яті [2].

Щоб успішно використовувати метод локації, спочатку створюється будинок пам'яті (ментальна карта, кімната чи інший простір, який ми добре знаємо) і добре його пам'ятаємо. Потім ми використовуємо зображення для згрупування їх за кімнатами. Пізніше їх можна згадати, пройшовши подумки в будинок пам'яті [8].

Метод розповіді, віршика та рими.

Рима і ритм є дуже потужними помічниками пам'яті, про що можна судити з того, як швидко ми запам'ятовуємо текст пісні або рекламний слоган. У цьому методі слова об'єднуються в більшу одиницю за допомогою діючого елементу або будучи включеними в пісню чи риму.

Метод опорних точок.

Метод опорних точок дуже схожий на метод локацій. Різниця між двома полягає в тому, що метод контрольної точки використовує числа замість місць розташування та створює зв'язок між числом і зображенням за візуальною подібністю або римуванням.

Метод ключових слів.

Метод ключових слів дуже ефективний для вивчення значення слів, лексики, важливої інформації та для зв'язування імен і облич. Це найбільш використовуваний метод у навчанні. Метод корисний лише тоді, коли задано ключове слово та візуальне зображення створюється вчителем [14].

Серед сучасних технологій використання мнемотехнік на основі вищезазначених методів виокремимо наступні:

Робота з предметними картинками та листівками. Листівки використовуються також для складання сюжету.

Робота з мнемотаблицею. Особливе місце у роботі з дітьми займає дидактичний матеріал у формі мнемотаблиць та схем – моделей, що помітно полегшує дітям оволодіння зв'язним мовленням; крім того, наявність зорового плану – схеми робить оповідання чіткими, зв'язними та послідовними. З їхньою допомогою розвиваються всі види пам'яті, асоціативне мислення [15, 16, 17].

Дітям молодшого та середнього дошкільного віку потрібно давати кольорові мнемотаблиці, щоб у пам'яті залишалися цілі окремі образи: ялинка - зелена, ягідка – червона. Пізніше необхідно ускладнювати малюнок, а з ним асоціацію.

Колаж – набір безладно наклеєних картинок, малюнків, літер, цифр, геометричних фігур на папері.

Завдання колажу – з'єднати, зв'язати на перший погляд безладні картинки між собою; відпрацювання сюжетного методу запам'ятовування; вміння складно розповідати; закріплення всіх методів запам'ятовування [13, 14].

Так, методика використання мнемотехніки органічно поєднується з традиційною методикою навчання віршів. Спочатку потрібно ознайомитися з одиничними зображеннями, а потім поступово додавати складність. Щоб у

дитини була впевненість у своїх силах. Непотрібно навантажувати одразу свій мозок. Якщо інформації дуже багато дитина втомиться і не буде позитивного ефекту від заняття.

Висновки. Мнемотехніка розглядається як сучасна технологія, що надає позитивний вплив на процес розвитку лексичної, граматичної та фонетичної форми мовлення дітей дошкільного віку.

На наше переконання мета мнемотехніки – розвиток пам'яті, мислення, уваги, які цілком впливають на розвиток мовлення дитини. Тому комплекс різних прийомів мнемотехніки спрямований на те, щоб полегшити запам'ятовування шляхом додаткових асоціацій та ігрових методів навчання.

Ефективність використання мнемотехніки залежить від низки умов, серед яких слід виділити: доступність вмісту матеріалу для дітей кожної вікової групи та використання різних прийомів наочного моделювання.

Таким чином, використання мнемотехніки у роботі з дітьми є важливим способом розвитку зв'язного мовлення та доступним засобом пізнання навколишнього світу. Представлені прийоми роботи дозволяють підвищити ефективність корекції мовлення дошкільнят, сприяє підвищенню інтересу до даного виду діяльності та оптимізації процесу, що розвиває зв'язне мовлення дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hilton, H. 1997. 50 poti do boljšega spomina. Ljubljana: Forma 7.
2. Laketić, S. 2010. Pozornost, spomin in uporaba tehnik pomnjenja pri pouku. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
3. Buzan, T. 2004. Delaj z glavno. Ljubljana: Mladinska knjiga
4. Bambeč, J. J., & Wolters, A. 1995. Moč možganov. Žalec: Sledi.
5. Мельник О.М. Актуальність використання мнемотехніки – технології ефективного засвоєння інформації та розвитку мовлення у дошкільників. Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : збірник наукових і навчально-методичних праць. Вип. 10 / за заг. ред. О. В. Ковшар, К. С. Суятиної. Кривий Ріг : КДПУ, 2022 С. 178-183

6. Коршенко Н. Чому мнемотехніка корисна для дошкільників. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2020. № 3
7. Москаленко О. О. Використання прийомів мнемотехніки для корекції звуковимови у дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] / Олена Олександрівна Москаленко // Всеосвіта. Національна освітня платформа. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-prijomiv-mnemotehniki-dla-korekcii-zvukovimovi-uditej-doskilnogo-viku-400831.html>.
<https://en.calameo.com/books/0046062316ab9e80ccdd2>
8. Griffith, D. 1979. A review of the literature on memory enhancement: The potential and relevance of mnemotechnics for military training. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED192749.pdf>
9. McCabe, J. A., Osha, K. L., Roche, J. A., & Susser, J. A. Psychology Students' Knowledge and Use of Mnemonics. *Teaching of Psychology*, 2013, 10, 183-192
10. Яковенко А. О. Загальнодидактичні аспекти дослідження мовленнєвої готовності до навчання у школі старших дошкільників. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2013. Вип. 24. С. 273-277.
11. Vambec, J. J., & Wolters, A. 1995. Moč možganov. Žalec: Sledi.
12. Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник / Г.А. Чепурний. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 152 с.
13. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Програма та методичні рекомендації. Харків: ТОВ «Раною», 2011. 176 с.
14. Буданцева Н.І. Використання мнемотехнології для розвитку та корекції мови дошкільнят. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 2. С. 49–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2015_2_10
15. Коршенко Н. Запам'ятовуємо сюжет казки-зв'язки за допомогою мнемотаблиць. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2016. № 4. С. 39–44.
16. Полєвікова О.Б., Шурда Ж.І. Мовленнєва особистість у

лінгводидактичному просторі дошкільця. Accent Graphics Communications & Publishing, Hamilton, Canada. 2019. P. 77–87.

17. Бурлай О. 4 прийоми мнемотехніки для занять у звичайних та інклюзивних групах. Музичний керівник. 2020. №4.

CERTIFICATE

is awarded to

Rohova Tetyana

for being an active participant in
International Scientific and Practical Conference

“CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT”

24 Hours of Participation
(0,8 ECTS credits)

BOSTON

12-14 December 2024

sci-conf.com.ua

СЕРТИФІКАТ

№ 03.10/2024-320

ЗАСВІДЧУЄ, ЩО

Тетяна Рогова

взяв (-ла) участь

у I Всеукраїнських педагогічних читаннях пам'яті академіка Володимира Бондаря
«Контексти наукових досліджень Володимира Бондаря. Адаптивне навчання
студентів в умовах воєнного стану та відновлення України», де пройшов (-ла)
підвищення кваліфікації тривалістю 6 годин (0,2 кредити ЄКТС)

Ректор
Віктор АНДРУЩЕНЬО

**Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Nizhyn Mykola Gogol State University**

**ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ
CONFERENCE PROGRAMME**

**II Міжнародна науково-практична конференція
«РОЗВИТОК ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ: НАЦІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ
ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ»
14-15 листопада 2024 року
м. Ніжин, Україна**

**II International scientific and practical online conference
«EDUCATION DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN AREA: NATIONAL CHALLENGES
AND TRANSNATIONAL PERSPECTIVES»
November 14-15th, 2024
Nizhyn, Ukraine**

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ: ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ ТА СТРАТЕГІЇ ПОКРАЩЕННЯ

Рогова Тетяна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність 012 Дошкільна освіта Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ПСИХОЛОГА

Сіренко Крістіна – кандидатка економічних наук, доцентка, в. о. завідувачки кафедри підвищення кваліфікації працівників апробації Інституту професійного розвитку Пенітенціарної академії України, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія Пенітенціарної академії України, Україна

НОВІТНІ ПІДХОДИ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ДО ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Толочко Наталія – учителька фізичної культури Ніжинської гімназії № 3 Ніжинської міської ради Чернігівської області, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Щотка Оксана – кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Україна

Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Український державний університет імені М.П. Драгоманова
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомилинського
Львівський національний університет імені Івана Франка
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Коломийський навчально-науковий інститут
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРОГРАМА

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

«Наукові перспективи та методичні інновації

в розвитку початкової освіти»

18 квітня 2024 року

м. Вінниця

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
 ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПЕДАГОГІВ І ПСИХОЛОГІВ ПОЧАТКОВОЇ,
 ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»
 НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
 РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ
 УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
 НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ" ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
 ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
 ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
 КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
 ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВІННИЧЕНКА
 ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ
 ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
 ОБЛАСНИЙ КОЛЕДЖ «КРЕМЕНЧУЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
 ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА» ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
 КЗ «НІКОПОЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
 КЗ КОР «БОГУСЛАВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ І.С. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО»
 КЗ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «РЖИЩІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»
 ВСП «САРНЕНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ РДГУ»

ПРОГРАМА

ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

*З НАГОДИ ВІДЗНАЧЕННЯ 190 РІЧНИЦІ УКРАЇНСЬКОГО
 ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА*

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА:

ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

2024

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національна академія педагогічних наук України
Громадська організація «Українська асоціація педагогів і психологів
початкової, дошкільної і позашкільної освіти»**

ПРОГРАМА

**I Всеукраїнських педагогічних читань
пам'яті Володимира Бондаря**

**«КОНТЕКСТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВОЛОДИМИРА
БОНДАРЯ. АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ»**

3 жовтня 2024 року

**З нагоди відзначення 190 річниці Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

Київ - 2024 р.

СЕРТИФІКАТИ НАВЧАННЯ (на 5 сторінках)

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ПНЗ "Київський Інститут післядипломної педагогічної освіти", ЄДРПОУ 44345732, КВЕД 85.59

кипо

Сертифікат

№5261424553281699429

засвідчує що

Рогова Тетяна Валеріївна

підвищував(ла) кваліфікацію

за темою:

“Мнемотехніки у навчальному процесі: як покращити запам'ятовування нового матеріалу учнями.”

та отримав(ла) практичні та теоретичні знання відповідно до програми підвищення кваліфікації вказаної теми.

**Тривалість: 6 (шість) годин/0,2 кредиту (ЄКТС)
КВЕД 85.59**

Автор тренінгу: Слушний О.М.

Затвердив: В.о Директора ПНЗ "Київський Інститут післядипломної педагогічної освіти" Фочук Л.

Дата видачі: 30.11.2024

ipo.kiev.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п.13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №880 (зі змінами та доповненнями внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ГО «ІППО» ЄДРПОУ 43771659, КВЕД 85.59

Сертифікат

№548114512167367128

засвідчує що

Рогова Тетяна Валеріївна

підвищував(ла) кваліфікацію

за темою:

“Освітня мнемотехніка”

та отримав(ла) практичні та теоретичні знання відповідно до програми
підвищення кваліфікації вказаної теми.

Тривалість: 6 (шість) годин/0,2 кредиту (ЄКТС)

Затвердив: в.о. директора ГО «ІППО»
Новіков О. Ф.

Дата видачі: 02.04.2024

ippo.com.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями
внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ГО «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів», ЄДРПОУ 40911391, КВЕД 85.59

ATOMS HUB

Сертифікат

№279843945883428198

засвідчує що

Рогова Тетяна Валеріївна

підвищував(ла) кваліфікацію

за темою:

“Розвиток пам'яті у дітей. Мнемотехніка.”
та отримав(ла) практичні та теоретичні знання відповідно до програми
підвищення кваліфікації вказаної теми.

Тривалість: 6 (шість) годин/0,2 кредиту (ЄКТС)

Автор тренінгу: Павлюк Л.І.

Затвердив: директор ГО «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів»
Дворецький В.О.

Дата видачі: 05.03.2024

hub.atoms.com.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п.13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями знясними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів», ЄДРПОУ 40911391

Свідоцтво № 4610618409658949

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Освіта в сучасному світі: виклики та можливості

директор ГО "Фонд підтримки
інформаційного забезпечення студентів"
Дворецький В.О.

Рогова Тетяна Валеріївна

*Підтверджує, що він(вона) з "22" червня по "23" червня 2024 року
підвищував(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.*

Тема: Освіта в сучасному світі: виклики та можливості

Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

23.06.2024

hub.atoms.com.ua

Свідоцтво розроблено відповідно до п.13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями вносними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Активация Windows.
Перейдіть до розділу Windows.

СЕРТИФІКАТ

№CE 002101100425
29.03.2024

Засвідчує, що

Рогова Тетяна Валеріївна

успішно закінчила(в) дистанційний курс

«Використання мнемотехніки в освітньому процесі ЗДО»

30 годин / 1 кредит ECTS

та опанувала(в):

- знання про мнемотехніку;
- навички використання методів і прийомів мнемотехніки для розвитку мовлення, розвитку асоціативного мислення, розвитку пам'яті, уяви, творчого, логічного та образного мислення;
- навички створення комфортної психологічної обстановки для розвитку творчої особистості дитини;
- навички взаємодії з батьками, структурування програми в закладах дошкільної освіти.

Я ЗНАЮ!

Освітній
портал
Znanij.net

Вікторія Гарбуз
Директор освітнього порталу
КВЕД 85.59

Активіція Windows.
Перейдіть до роз'яснень.